

เสียดละเพื่อธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจนะ โอกาสอย่างนี้หาไม่ได้หรอก หลวงปู่มีนั้นนะ เวลาท่านออก
ประพาศปฏิบัติ ไม่มีครู ไม่มีอาจารย์ แสงหาเอง ไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไปทุก
ประเทศเลย เพราะเป็นชาวพุทธด้วยกัน ไปแสวงหานะ เนี่ยดำรงดำรงมี ดำรงดำรงมี เวลา
ศึกษาไปแล้วมันก็ยิ่งงงนะ มันงงเพราะอะไร เพราะว่าเราศึกษา เรามีกิเลส เรามีความเห็น
ของเรา มีการเห็น มีการตีความ มันเป็นความเห็นของเราตลอดไป โอกาสอย่างนี้หายากมาก
โอกาสเห็นใหม่ เราทุกคนเกิดมาต้องมีหน้าที่รับผิดชอบทุกคน

ทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ เกิดมาเป็นมนุษย์เสมอกัน ประชาธิปไตย ทุกคนมี
สิทธิเสรีภาพเสมอกัน แล้วมันเสมอจริงไหมล่ะ ทางโลกเสมอจริงไหม คนเสียงดัง คนเสียง
เบา มีนะ คนเสียงดัง เสียงเขาใหญ่เสียงเดียวเหมือนกัน ทุกอย่างเสียงเหมือนกัน แต่เขาคูม
เสียงต่อๆ กันไปมหาศาลเลย นี่โลกสมมุติสมมุติกันอย่างนั้น สมมุติบัญญัติ สมมุติบัญญัติ
เป็นอย่างนี้ แต่ความจริงล่ะ ความจริงสุขทุกข์รู้กันทั้งนั้นนะ มองตากันนี้รู้เลย สุขหรือทุกข์
แต่เก็บไว้ในหัวใจใจ มารยาทสังคมาว่ามีสุขใหม่ สบายดีใหม่ สบายดีครับ สบายดีๆ ด้วย
กลัวเสียมารยาท ทั้งๆ ที่หัวใจมีความทุกข์ ก็เก็บไว้ในใจ นี่มันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงนะทุกข์ใหม่ ทุกข์ทั้งนั้น เพราะอริยสัจทุกข์เป็นความจริง สิ่งที่เกิด
ขึ้นมาทุกข์ทั้งนั้นนะ แต่มันปฏิเสธไม่ได้ มันปฏิเสธไม่ได้ว่ากฎะมันเป็นอย่างนี้ เราเป็นสิ่งที่
มีชีวิตจิตใจใหม่ จิตความรู้สึกลึกอันนี้ คุณ ขยะเขาทำไร่ไช้เกลื่อนนะ เขาทำเอามาใช้ประโยชน์ ทุก
อย่างเอามาใช้ประโยชน์ ร่างกายมนุษย์ยังใช้ประโยชน์ได้เลย อวัยวะปลูกถ่ายกัน แล้วมา
เปลี่ยนกันได้ อวัยวะเนี่ย แต่ความรู้สึกลึกนะ หัวใจมันเปลี่ยนถ่ายกันได้ใหม่ หัวใจเปลี่ยนถ่าย
ไม่ได้ยกเว้นแต่ธรรมะเท่านั้น

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปแก้ไข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อคันขึ้นมานะ แล้วจะรื้อคันขึ้นมา มันละเอียดอ่อน แค่ความรู้สึกกับร่างกายเรา มันก็เห็น ความต่างแล้ว ความรู้สึกมันเป็นนามธรรม แล้วมันเจ็บปวดอะไรกัน ความรู้สึกนี้เจ็บปวด หรือ มันกลับเจ็บปวดนะ เวลาสุขมันก็สุขมาก เวลามันสุขมันพอใจเห็นใหม่ คุณลักษณะ พราจากกันมา แล้วมาพบกันน้ำหูน้าตาไหลนะ ดีใจร้องไห้ กอดคอกันร้องไห้ ความสุข สุข จรรุ่งความรู้สึกตัวเองไว้ไม่ได้เลย ความสุขของใจเห็นใหม่

แล้วความทุกข์ล่ะ ความทุกข์มันเป็นความจริงนะ เราเป็นความจริง เราเกิดมาใน พุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ แล้วนี่ทะเบียนบ้านเรา เป็นชาวพุทธกัน เราลงทะเบียนบ้านว่าเราเป็นชาวพุทธ แล้วชาวพุทธพุทธที่ไหน พุทธที่ ทะเบียนบ้าน แล้วหัวใจเป็นชาวพุทธใหม่ ถ้าหัวใจเป็นพุทธนะ พุทธคือพุทธะคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้ เบิกบาน พุทธะคือหัวใจ พุทธะคือความรู้สึก พุทธะมันอยู่ที่นี้ พุทธะมันไม่ได้อยู่ที่ทะเบียน บ้านเฉยๆ แต่พฤติกรรมมันไม่ใช่ชาวพุทธ พฤติกรรมมันเป็นไสยศาสตร์ มันเป็นไปตามโลก หมดเลย ไปกับโลก โลกเขาเป็นชาวพุทธใหม่ มันไม่เป็นชาวพุทธ

ชาวพุทธนะ สีล สมาธิ ปัญญา เรามีศีลใหม่ เรามีความปกติของใจใหม่ ถ้าใจมีปกติ นะ ชีวิตเราจะไม่ลุ่มๆ ดอนๆ อย่างนี้ ชีวิตของเราเห็นใหม่ ด้วยกรรมเก่ากรรมใหม่นะ สภาวะกรรมมันเป็นอย่างนี้ คนเราทำมาเห็นใหม่ คุณสิวันๆ ชีวิตประจำวันเราทำอะไรบ้าง เรา ตื่นขึ้นมา เราต้องชำระล้างร่างกายเราแล้ว เราต้องหาอาหารให้แล้ว สิ่งนี้เราไม่ชำระล้าง มัน จะสะอาดไหม ของเสียนมันขับออกมาตลอดเวลา ความเป็นไปของชีวิต มันเป็นอย่างนี้ ถ้า ความเป็นไปของชีวิต แล้วความสะอาดของใจล่ะ

ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันอยู่ที่หัวใจ มันแสดงออกมา มันเหม็นคุ้งไป หมดเลย เหม็นคุ้งเพราะอะไร เวลาทำความชั่ว เวลาทำความผิดพลาดขึ้นไป สังคมเขาไม่ ยอมรับ กลิ่นของศีลมันหอมทวนลม แต่กลิ่นของกิเลส กลิ่นของการเอารัดเอาเปรียบกัน มัน เหม็นทวนลม มันเหม็นไปนะ เกียรติศักดิ์ เกียรติคุณเห็นใหม่ ชื่อเสียงมันขึ้นไปทั้งนั้นนะ แล้วทำความดีล่ะ ถ้าความดี ความดีเพื่อใคร ความดีทำกันไม่ได้นะ ความดีทำขึ้นมาแล้วเป็น คนเสียเปรียบ เนี่ยกิเลสมันทำลายเราขนาดนี้ กิเลสมันทำลายเราตลอดนะ

เราเป็นชาวพุทธ วันนี้เป็นวันสำคัญทางศาสนา ตั้งแต่เราประพฤติปฏิบัติมานะ ถ้าเป็นวันสำคัญทางศาสนาจะถือเนสัชชิก จะไม่นอน เวลาบุกเบิกขึ้นมา หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์ท่านต้องเอาตัวท่านเองเข้าพิสูจน์ตรวจสอบ พิสูจน์ตรวจสอบนะ พิสูจน์ด้วยความเห็นของตัว พิสูจน์ด้วยข้อเท็จจริงในหัวใจ ข้อมูลจริงในหัวใจ คุณติเวลาจิตสงบมันขนาดไหนเห็นไหม จิตสงบเพราะเป็นพระโพธิสัตว์ บรรณานาพุทธภูมิเหมือนกัน สงบขนาดไหน มันเข้าถึงมรรคญาณไม่ได้ พอมันเข้าถึงมรรคญาณไม่ได้ มันย้อนออกมากลับมาเป็นจิตปกติ มันก็เหมือนเดิม

มันเหมือนเดิมจนถึงสุดท้าย มหาเหตุหาผลของตัวเอง แล้วมาลาโพธิสัตว์ก่อน ลาโพธิสัตว์เพราะสร้างบุญกุศลมา พอสร้างบุญกุศลมามันถึงมีโอกาสได้ค้นคว้าไ้ เพราะเราเกิดมามีอำนาจวาสนานะ มีผู้ที่บุกเบิก บุกเบิกเห็นใหม่ ธรรมสาธุคุณ เอตมมุงคละมุตตม การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง มงคล ๓๘ ประการ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการนี้มงคล มงคลเพราะอะไรเพราะประสบการณ์ของใจ ใจประสบการณ์เข้าไปเห็นใหม่ งานที่เราแอบเหงือต่างน้ำทุกคนว่าเราทุกข์ทั้งนั้นนะ ทุกคนว่าทุกข์นะ

คุณักกีฬาสี เวลาเขาซ้อมกีฬาขึ้นมาเหงื่อเขาออกมากกว่าเรามาก แต่เขาทำไมเขามีความพอใจของเขาละ เพราะอะไร เพราะเขาได้ฝึกฝนของเขา มา พอฝึกฝนมาร่างกายเราทนทานได้ ร่างกายเขาแข็งแรงของเขา เขาฝึกซ้อมของเขา เวลาเหงื่อไหลเขามากกว่าเรามาก แล้วเป็นอาชีพของเขา นักกีฬามีอาชีพ เขาจะมีผลประโยชน์ตอบแทนมหาศาลเลย แต่เวลาทำของเราว่าสิ่งนี้เป็นทุกข์ๆ มันเป็นทุกข์ทั้งนั้นนะ มันเป็นทุกข์เพราะเราคิดว่าเป็นทุกข์ไ้ แต่ถ้าเรามีเป้าหมายนะ เราอยากจะพ้นจากทุกข์ เกิดมานี้ น้ำตาตกในนะ น้ำตานี้ไหลนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงไว้ในธรรมนะ มนุษย์เราเกิดมา สิ่งทีรื่องไห้เราเก็บไว้ๆ ในชีวิตประจำวันนี่มากกว่าน้ำทะเลอีก เพราะอะไร เพราะการเกิดและการตายไม่มีต้นไม่มีปลาย มันยาวไกลนักนะ เราเกิดมาเห็นใหม่ ตั้งแต่ชีวิตนี้ เดี่ยวเราก็แก่เฒ่าไป เราก็จะตายไป แล้วก็หมดอายุไป แล้วคิดว่าหมดนะ ถ้าหมดนะ คนเกิดมาจากท้องพ่อแม่เดียวกัน นิสัยต้องเหมือนกัน เพราะเกิดมาจากเข้าหลอมเดียวกัน แต่ทำไมนิสัยไม่เหมือนกัน นิสัยของลูกเราที่ไม่เหมือนกัน นิสัยของพ่อแม่ก็ไม่เหมือนกัน

แล้วก็อยู่ที่วิบากของกรรม กรรมเวลายันให้ผลขึ้นมา มันทำให้เราคลอนแคลนไปตามอำนาจของกรรมนั้น อำนาจของกรรมนะเห็นไหม สิ่งทีอำนาจของกรรม มันให้ผลมาเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ของเรา แต่ถ้าเราศึกษาธรรมละ เราศึกษาธรรมนะ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพิสูจน์มาแล้ว พิสูจน์สิ่งนี้มาหมดแล้ว พิสูจน์ขึ้นมาเพราะมันละเอียดลึกซึ้ง ละเอียดลึกซึ้งมาก สมบัตินี้อริยทรัพย์ ทรัพย์ภายนอกนี่นะ เจือจางกันได้นะ ใครอัดคัดขาดแคลนช่วยเหลือเจือจางกันได้

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก เราเป็นคนชี้ทางนี้ไง เราเป็นคนชี้ทางนะ เราต้องหาของเราเอง สมาธิไม่มีขาย ปัญญาไม่มีขาย ฝึกฝนขึ้นมาได้ เวลาศึกษาเล่าเรียนกัน นั่นนะเป็นธุรกิจ ธุรกิจอย่างนั้นมันก็เป็นธุรกิจที่ว่า เขาช่วยเหลือเจือจางกันได้ มันเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เจือจางกันทั้งนั้น มันเจือจางกันมันเป็นไป ถ้าใจเป็นธรรมนะ แต่ถ้าเรื่องอริยทรัพย์จากภายใน มันต้องเกิดขึ้นมาจากเรา เพราะกิเลสมันอยู่กับเรานะ กิเลสมันรู้ทั้งหมด เราทำสิ่งใดนี่กิเลสรู้ทั้งหมดเลย เพราะกิเลสทำให้คิด

แม้แต่ทำความดีกิเลสก็พาให้ทำ กิเลสพาทำไปก่อนเห็นใหม่ ที่ว่ามีความอยากทำไม่ได้ ถ้ามีความอยากทำไม่ได้ มันก็ต้องอยากในเหตุในผล ไม่ใช่อยากในเหตุในการกระทำนั้น ถ้าอยากในผลเห็นใหม่ ตัณหาความทะยานอยาก ตัณหาซ้อนตัณหา แต่โดยสัญชาตญาณของเรา มันมีอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้ว ถึงจะต้องมีสติสัมปชัญญะควบคุมมัน ควบคุมใจเรานะ นี่มันเป็นการยืนยันในศาสนา วันมาฆบูชาเห็นใหม่ ขนาดที่เอหิภิกขุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ทั้งนั้นนะ พระที่มาสโมสรสันนิบาตเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ บวชให้นะ บวชทั้งกายแล้วบวชทั้งใจ

บวชใจบวชอย่างไร เราเห็นพิธีการเห็นใหม่ เขาบวชพระกัน แห่กันไปบวช บวชมหาศาลเลย บวชมาแล้วประพฤติปฏิบัติกันใหม่ เนียบวชแต่กาย ไม่บวชหัวใจ ถ้าไม่บวชหัวใจชำระกิเลสไม่ได้ สมมุติสงฆ์ สงฆ์โดยสมมุติ สิ่งที่เป็นสมมุติเห็นใหม่ แล้วสงฆ์ที่เป็นอริยสงฆ์ละ สงฆ์อริยสงฆ์เกิดจากไหน คุณางวิสาขาสีไม่ได้บวชนะเป็นพระโศดาบัน จิตตคฤหบดีเห็นใหม่ เป็นพระอรหันต์ สิ่งที่เป็นพระอรหันต์ เป็นคฤหัสถ์นะ แต่ของเขาเขาทำของเขา เขาสร้างสมบุญญาธิการของเขา

สิ่งที่สร้างของเขาขึ้นมา คุปฏญาของเรานะ เรามองภาพอันหนึ่ง เรามองเหตุการณ์อันหนึ่งเห็นใหม่ มุมมองของคนต่างๆ กันไปทั้งนั้นเลย บางคนสยดสยองมาก บางคนสะใจใจของคนมันหยาบต่างๆ กันเห็นใหม่ สิ่งที่ยาบต่างๆ กัน สิ่งนี้มันเป็นไปตามความรู้สึกแล้วความรู้สึกนี้ไม่มีสิ่งใดๆ จะไปตรวจสอบได้ เว้นไว้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามีธรรมเข้าไปตรวจสอบนะ มันเข้าไปในอะไร เข้าไปตรวจสอบใจของเราเอง เราพิสูจน์จากใจเรา ใจเราพิสูจน์มีสิ่งใดเกิดขึ้นกระทบกระเทือนขึ้นมา เรามีความรู้สึกอย่างไร เรามีความคิดอย่างไร

ถ้าเรามีความคิดนะมีใจที่เป็นธรรมนะ มันจะสลดสังเวชนะ เนี่ยปลงธรรมสังเวชเวลาปลงธรรมสังเวช มันเป็นธรรม มันสังเวช เวลาเขาปลงธรรมสังเวช แต่เราคิดว่า มันสะเทือนใจใจ เพราะใจเราเป็นธรรม เพราะกิริยาเนี่ยมันเป็นเรื่องของโลกๆ มันเป็นได้ทั้งนั้นนะ ปลงธรรมสังเวช แต่เราไม่ไปปลงธรรมสังเวชสิ เราเป็นความสะใจ เราเป็นความพอใจ เพราะเราพอใจ เราอยากได้ของเรา อยากได้ตามกิเลส มันเลยไม่เป็นธรรม ถึงต้องมีศีล ศีลทำให้ใจเป็นปกติ ถ้าใจมันปกตินะ เนี่ยถ้ามีศีล ศีลบังคับใจ ถ้าเกิดสมาธิจะเป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าไม่มีศีลนะ คนเราถ้าจิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจแก่กล้านี้ เขาทำสมาธิของเขาได้เหมือนกัน แต่มันเป็นมิจฉานะ ถ้าเป็นมิจฉาเห็นใหม่ คุณสิ เขาทำร้ายกันได้ เขาใช้คุณไสยเขาใช้ต่างๆ เขาทำลายกัน นั่นมันมาจากไหน เพราะอะไรเพราะไม่มีศีล มีศีลทำอย่างนั้นไม่ได้ ถ้าทำอย่างนั้นไม่ได้เห็นใหม่ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีล สมาธิ ปัญญาเนี่ย ปัญญาเนี่ย ปัญญาที่คุยกันมากกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ปัญญาที่เขาใช้กัน มันปัญญาของกิเลสพาใช้

ถ้ากิเลสพาใช้เห็นใหม่ ความคิดต่างๆ ถ้ามันใช้ปัญญานาคนไหน มันเอาโรคเอาเปรียบตัวเองก่อนนะ เอาโรคเอาเปรียบตัวเราเองเห็นใหม่ ชีวิตเราเกิดมา ถึงที่สุดนะต้องตายไป แล้วทรัพย์ที่ติดมือไปนี้ มันมีความดีและความชั่วเท่านั้นนะที่ติดหัวใจนั้นไป ถ้าความดีความชั่วติดหัวใจเราไป มันสลดสังเวชใหม่ที่เราเกิดมานี้เราทำอะไรของเราบ้าง ถ้าเราเกิดของเรามา เราสร้างของเรา เราตั้งใจของเรา เราทำความดีของเรานะ ความดีของเรานะ ความดีเพื่อดีของเรา ไม่ใช่ความดีเพื่อโลก กระแสของโลก มันเป็นเรื่องของโลกๆ เนี่ยพวกใคร ทำตามความพอใจของเขา

คูลี คูเวลลัสต์ว์มันแบ่งพรรคแบ่งพวก แล้วมันยกพวกกัดกัน ทำลายกันเห็นใหม่ สัตว์มันยังแบ่งพรรคแบ่งพวกเลย แล้วของเรากความดีของใคร ความดีของเราเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะหรือ แต่ถ้าเป็นความดีในธรรมนะ ไม่มีหมู่มีคณะ มันความดีเสมอภาค ความดีเป็นสัจจะความจริง ความดีอย่างนี้ มันเป็นความดีให้เราสร้างบารมี ถ้าสร้างบารมีขึ้นมา ถ้ามันเป็นความดีจากภายในนะ เราจะมีสติสัมปชัญญะ เห็นสิ่งใดๆ มันจะสะเทือนใจ ถ้ามันสะเทือนใจนะ เราจะไม่ทำอย่างนี้ โลกเขาทำกันเราจะไม่รังแกกันอย่างนี้ เราจะเจือจานเขาอย่างนี้

สิ่งนี้เราเก็บหอมรอมริบได้ เราไปในทางนี้นะ ถ้าใจเป็นธรรมนะเห็นสภาวะอย่างใด มันจะกลับย้อนมาที่หัวใจ ถ้าย้อนกลับมาที่หัวใจไซ้ใหม่ นี้คนมีหลักมีเกณฑ์ ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ มันไม่เอียงไปตามกระแสคนเรานี้ไม่มีหลักมีเกณฑ์ กระแสสิ่งใดมา คนไหนมีอำนาจดึงชักจูงเราไปจะไปกับเขาหมดเลย แล้วไปกับเขาเชื่อเขาได้ใหม่ มันเชื่อไม่ได้ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้เชื่อธรรม ถ้าเชื่อธรรมเห็นใหม่ สิ่งที่เชื่อธรรมเป็นสัจจะความจริงนะ ถ้าเชื่อธรรม ธรรมอยู่ไหน

ถ้าธรรมมันอยู่ที่ไหน ศึกษาการศึกษาโดยกิเลส เวลากิเลสศึกษาธรรมเนียศึกษาโดยกิเลส กิเลสมันก็ตีความหมาย ตีความหมายอะไร ตีความหมายเข้าตัวเอง เนี่ย ว่ามีความอยากไฉ่ ความอยากถ้าจิตยังไม่ลงเป็นสมาธินะ ความเห็นของเราจะเป็นความเห็นของเรา แม้แต่จิตเป็นสมาธิเวลาวิปัสสนาไป เดี่ยวสมาธิอ่อนลงนี่เห็นใหม่ กิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่าขึ้นมาแล้ว ถึงจะต้องให้มันเบาบางลง เบาบางลงนะ ให้กิเลสเบาบาง ให้เราหายใจได้ คูลีเวลาเรานอนหลับพักผ่อนเห็นใหม่ ถ้าเรานอนหลับสนิท เราตื่นขึ้นมาร่างกายเราสดชื่นใหม่ แต่ถ้าเรามีความทุกข์ เรานอนไม่หลับ คิดคูลีว่าร่างกายเราจะทรุดโทรมขนาดไหน

จิตนะถ้ามันได้พักผ่อนขึ้นมา มันจะสร้างสมบุญญาธิการของมัน มันจะมีพื้นฐานของจิตให้มีกำลังขึ้นมา ถ้าจิตมีกำลังขึ้นมาเห็นใหม่ เราจะวินิจฉัย มองภาพเหตุการณ์ต่างๆ ต่างกับจิตที่มันฟุ้งซ่าน จากจิตที่ไม่มีกำลังเลยเห็นใหม่ มันถึงต้องตั้งสติไว้ มันถึงต้องตั้งสติทำใจเราให้ได้พักผ่อน พักนะ ถ้าจิตมันไม่ได้พักเลยนี้ คูเครื่องยนต์ดี เครื่องยนต์ถ้าดีเครื่องแล้วไม่ดับเลยเห็นใหม่ เครื่องยนต์นั้นจะมีความเสียหายไหม มันจะเสียหายนะ ถ้าเครื่องยนต์เขาดี เขาทำงานของเขา ได้ผลประโยชน์ของเขา เขาพักของเขา

จิตก็เหมือนกัน คนเราเกิดมามีความต้องการพักผ่อนนอนหลับ มันถึงจะพอดำรงชีวิตอยู่ได้ แล้วถ้าจิตเราทำสมาธิขึ้นมา มันมากกว่าพักผ่อนนอนหลับ เพราะพักผ่อนนอนหลับ เราไม่สามารถควบคุมได้ เรานอนไม่ได้ เขาก็พยายามเพื่อจะให้นอนหลับเห็นใหม่ ถ้าคนเคยนอน เคยทำได้ มันก็เป็นไป มันเป็นของเขาละ แต่ถ้ามันเป็นสมาธิ มันไม่เป็นอย่างนั้น คิดดูสิ สถิติเรารู้ยู่ตลอดเวลา เรารู้ยู่ตลอดเวลาละ เนี่ยละเอียดเข้ามา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ คนที่นอนหลับอยู่แต่มีสติอยู่ มันหลับอย่างไร

สมาธิเป็นอย่างนี้ละ สมาธิคือมันจิตได้พักผ่อน ถ้าจิตมันได้พักผ่อนขึ้นมา มันมีสติตลอด มันจะสดชื่นมาก มีสมาธิจะมีความสุขมาก ถ้ามีความสุขอย่างนี้ ความสุขนี้เกิดมาจากไหน ความสุขนี้เกิดมาจากแสวงหาภายนอกหรือ เราไม่ต้องไปแสวงหาที่ไหน เราไปหาที่ไหนก็ไม่เจอ ความสุขของโลกนี้มันเป็นอามิส สิ่งที่อามิสคือมันมีเครื่องล่อ แล้วคนมันตาม จริตนิสัย ใครชอบสิ่งใด ใครได้เสพสิ่งนั้นก็ว่าเป็นความสุข เขาว่าเป็นความสุขนะ คนที่เขาไม่มีจริตนิสัยอย่างนั้น เขาไปเห็น เขาไปเสพสิ่งนั้นกันอยู่ เขาว่าพวกนี้มีความสุขได้อย่างไร เห็นไหม

โลกมันเป็นสภาวะแบบนั้น เราถึงหาความสุขจากข้างนอก ไม่มีหรอก เพียงแต่ว่ามันชอบใจ มันชอบกิเลสใด กิเลสมันชอบสิ่งใด ได้ผลตามกิเลสแล้ว มันว่าสิ่งนั้นเป็นความสุข แต่ถ้ามันปล่อยวางเข้ามาจะ จะโดยใครก็แล้วแต่ จะหยาบจะละเอียดขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าจิตมันได้ปล่อยวางสิ่งที่เป็นอารมณ์ที่มันแบกหามไว้ อารมณ์ความรู้สึกเห็นใหม่ มันเป็นการที่จิตมันต้องคิดต้องใคร่ต้องครวญ ต้องทำงานอยู่ตลอดไป แล้วถ้ามันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามาเห็นใหม่ ปล่อยวางเข้ามาเป็นอิสระของตัวเอง จิตมันจะอิสระเป็นของตัวเองเองนะ

แต่ตอนนี้สิ่งที่เขาประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ เขาไม่ได้คิดอย่างนี้ เขาคิดว่าเขาต้องรู้ให้มากโลกเห็นใหม่ เขาต้องศึกษาให้มาก รู้ให้มากเพื่อใช้ปัญญาเห็นใหม่ว่า ใช้ปัญญาเพื่อเป็นการหาผลประโยชน์กับตัวเอง แล้วปัญญาอย่างนั้น ปัญญาสร้างเวรสร้างกรรมนะ แต่ถ้าจิตสงบเข้ามาจะ จะเป็นตัวของจิตเอง ถ้าจิตสงบเข้ามาจะ คีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิจะ โลกุตตรปัญญามันเกิดไม่ได้ มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่ใช้กันอยู่นี้เป็นโลกียปัญญา คือ

ปัญญาโลกใบ โลกคืออะไร โลกคือหมูตัว หมูตัวคืออะไร สัตตะผู้ซ่อง สัตตะคือจิต เนี่ยหมูตัวคือสัตว์เพราะอะไร

เพราะจิตมันเกิดมันตายนะ จิตเนี่ยเราเกิดเป็นมนุษย์ชาติเดียวหรือ มันเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เป็นสัตว์ใหม่ เนี่ยสัตว์มนุษย์ ขณะนี้เป็นสัตว์มนุษย์ ถ้าสัตว์มนุษย์เนี่ย สัตว์มนุษย์มันมีอะไร มีกายกับใจ เพราะร่างกายต้องใช้อาหาร ร่างกายต้องมีอาหารหล่อเลี้ยงตลอดไป แล้วก็หัวใจด้วยเห็นไหม มันถึงเห็นทุกอย่างได้ชัดเจนไง เวลาไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมนะ เขาก็เป็นสัตว์ วัฏฏะนี้เป็นสัตว์ทั้งนั้น แต่เป็นสัตว์อย่างนั้น แต่เขาเป็นทิพย์ไง เขาไม่มีร่างกายนะ ร่างกายเขาเป็นทิพย์ อาหารเขาเป็นทิพย์หมด สิ่งที่เป็นทิพย์เขาไม่มีความหิวโหยอย่างนี้บีบคั้น ถ้าไม่บีบคั้นเห็นไหม ชีวิตเขาเพลินไปอย่างหนึ่ง

ถ้าเกิดนรกอเวจีละ ลงนรกอเวจีเห็นใหม่ก็เป็นจิตอันหนึ่ง จิตอันหนึ่งก็สวยทุกซ์ เวลาอยู่ในวาระของเขา แต่จิตนี้ไม่เคยตาย ในปัจจุบันนี้เรามาเกิดเป็นมนุษย์เห็นใหม่ เราเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่เป็นภาระหน้าที่ เพราะเราเกิดขึ้นมาแล้วมันอยู่ที่คนหยาบละเอียด ถ้าคนหยาบเขาไม่เชื่อ ไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลยเห็นใหม่ ไม่เชื่อ นี่เป็นอำนาจวาสนาของเขา เพราะคนทำเหตุการณ์ต่างๆ เข้ามา มันมีผลดีและผลชั่วในการกระทำนั้น

แต่ถ้าคนเชื่อ คนเชื่อนี้เขาทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขา ถ้าสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขาเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นประโยชน์ หนึ่ง สบายใจ เพราะเราไม่ทำสิ่งที่เป็นความเศร้าหมองกับจิต เราไม่ทำสิ่งใดที่เป็นความเศร้าหมองกับใจเลยเห็นใหม่ แต่ถ้าเรามีความเชื่อ พอจิตมันมีฐานขึ้นมา ถ้าจิตมีฐานขึ้นมา มันตั้งความสงบของใจเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับความสงบของใจไม่มี จิตนี้เวลามันสงบเข้ามา แค่นสมาธิเนี่ย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงบอกเข้าเป็นสมาธิแล้วว่าสิ่งนี้คือนิพพานไง เพราะวุฒิภาวะของจิตมันไม่มี

พอวุฒิภาวะของจิตมันไม่มี แค่ว่าความสงบของใจก็ว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน ยิ่งจิตสงบเข้าไปแล้วเห็นแสงสว่าง เห็นสิ่งต่างๆ ที่เขาบอกว่านิพพานเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ ไม่ใช่หมดเพราะอะไร เพราะมันเป็นของคู่ ว่างคู่กับไม่ว่าง สิ่งสว่างคู่กับมืด เกิดคู่กับตาย โลกนี้เป็นของคู่หมด สิ่งของคู่มันถึงเป็นวิถวน มันถึงวนไป จิตเราถึงต้องวนไป มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไกตัวแรกเจาะฟองใจคืออวิชชา สิ่งนี้อวิชชาเนี่ยมันห่อหุ้มจิตอยู่ จิตนี้จึงหมุนไป

ด้วยอวิชา จิตเนี่ยเกิดๆ ดับๆ ตามธรรมชาติของจิตอย่างนี้ มารถึงปกครองโลก ปกครองโลกทั้งหัวใจของเราด้วย

หัวใจของเราเนะ เราเกิดมานะ เราเกิดมามันเป็นผลของวิญญะนะ ผลของวิญญะก็คือผลของจิตที่มันทำคุณงามความดีมา เกิดเป็นมนุษย์สมบัตินี้เป็นอริยทรัพย์ เพราะเกิดเป็นมนุษย์สมบัติมันมีสมอง มีความรู้สึก มีความคิด แล้วมีศาสนา มีศาสนาเพราะเราเกิดมาเป็นสาวกสาวกะ มีศาสนาเพื่อให้เราศึกษา ศาสนาคืออะไร ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมและวินัยเป็นตัวศาสนา ตัวศาสนาเข้ามาถึงหัวใจเราหรือยัง เช่นวันนี้เห็นไหมวันมาฆบูชา เพราะเราเป็นชาวพุทธ วันสำคัญทางศาสนา พอวันสำคัญทางศาสนาเนี่ย เรามาทำบุญกุศลกัน แล้วได้ฟังธรรม ขณะนี้ได้ฟังธรรม

ธรรมคืออะไร ธรรมคือสัจจะ สัจจะ อริยสัจจะ สัจจะความจริงอย่างนี้ มันเกิดมาจากไหน สัจจะทางโลกพิสูจน์กันด้วยวิทยาศาสตร์ สัจจะทางโลกพิสูจน์กันด้วยสตาร์ สัจจะความจริงในศาสนาพิสูจน์กันด้วยนามธรรม พิสูจน์กันด้วยความรู้สึก เพราะความรู้สึกนี้มันละเอียดอ่อนกว่าวัตถุ มันเป็นความรู้สึกเท่านั้น มันละเอียดอ่อนมาก มันให้ทุกข์มากด้วย คุณสิทฺฐิมานะของคน เวลามันเกิดมาในหัวใจ มันเหยียบย่ำหัวใจขนาดไหน

สิทฺฐิมานะความคิดเกิดมามันเหยียบย่ำเราทุกข์มาก เรามีตั้งเป้าหมาย เราอยากต้องการสิ่งต่างๆ ตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แล้วก็พยายามแสวงหามา เพื่อใคร เพื่อทำลายตัวมันเองนะ เพื่อทำลายหัวใจนะ แต่ถ้าเราตั้งความหมายเป็นความดีละ เราเวลาปฏิบัติขึ้นมา คุณสิทฺฐิเราอยากจะพ้นจากทุกข์ เรามาประพฤติปฏิบัติกันเพื่อขัดเกลากิเลส เพื่อจะฆ่ากิเลส การจะฆ่ากิเลสเนี่ยมันต้อง.. โลกก็คร่ำครวญกันว่าถ้าเราทำอย่างนั้น เราดูงานทางโลกแล้วเขาอาบเหงื่อต่างน้ำ เขาทุกข์ขนาดนั้น เราทำคุณงามความดี มันก็ต้องแตกต่างกับเขาสี

มันต่างกับเขาโดยความรู้สึกของใจ มันต่างกับเขา เพราะมีสติสัมปชัญญะย้อนกลับมา รู้สึกตัวเรา แต่กิริยาการแสดงออกเหมือนกันทั้งนั้น คุณสิทฺฐิเวลาพระอรหันต์เห็นใหม่ พระอรหันต์สิ้นกิเลสไปแล้ว กิริยาก็อันนั้น แต่มันไม่มีอวิชา มันไม่มีความไม่รู้ในใจ การก้าวเดินไป การเหยียดคู้มันจะรู้ไปหมดตลอดเวลา รู้เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นสอุปาทิเสสนิ

พพาน สอุปาทิเสสนิพพานคือพระอรหันต์ที่ยังมีเศษส่วน สิ่งที่เป็นความรู้สึก ความคิด ความนึกเนีย มันเป็นเศษ เศษเคนเพราะอะไร

ธรรมนี้มันทำให้หัวใจนี้สะอาดบริสุทธิ์แล้ว พอสะอาดบริสุทธิ์แล้วการแสดงออกเป็นธรรมชาติ ไม่มีตัวพิกษภัยออกมากับใจดวงตัวนั้นใจ แต่ของเรานี้อวิชชา อวิชชาเพราะอะไร เพราะมันเป็นไก่อ เนียใจ มันมีฟองใจ มันครอบงำหัวใจไว้ จะคิดอะไรก็แล้วแต่ มันต้องผ่านเปลือกใจ มันต้องผ่านอวิชชา มันจะสะอาดบริสุทธิ์ไปเป็นไปไม่ได้ ในเมื่อมันสะอาดบริสุทธิ์ไปเป็นไปไม่ได้ การกระทำเนี่ยมันถึงต้องมีการกระทำ ต้องมีการฝึกฝน การฝึกฝนเรานี้คือการฝึกฝนกิเลส

แต่คนไม่คิดตรงนี้ใจ ต้องสะดวก ต้องสบาย ต้องไปยอมจำนนไปกับมัน ต้องไปเคารพ ไปคารวะมันก่อนนะ จะคิดอะไรต้องให้กิเลสอนุญาตก่อนถึงจะคิดได้ จะทำอะไรต้องให้กิเลสคิดก่อน ต้องคำนวณก่อน ต้องสงบเสงี่ยม ต้องทำแล้วให้นิ่มนวล นี่กิเลสทั้งนั้น กิเลสมันดักหน้าดักหลัง แล้วเราเป็นอิสระของตัวเองไม่ได้เลย แต่ในเมื่อเรามีหลักมีเกณฑ์ใช้ใหม่ เราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะต่อสู้กับเรานะ คำนี้ฟังให้ดี เราจะสู้กับเรา เพราะอวิชชามันอยู่ในหัวใจของเรา

เรื่องกรรมและวินัยของบุคคลคนอื่นเป็นสมบัติของเขา เรานี้เกิดมาในวัฏฏะ เกิดมานี้ด้วยผลของกรรมเห็นใหม่ เกิดมาเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก เป็นเพื่อนเป็นฝูงต่างๆ นี้ มันมีเวรมีกรรมกันมาทั้งนั้น นี่ผลของวัฏฏะ การเกิดและการตายเป็นผลของวัฏฏะนะ ผลของวัฏฏะคือการทำดีและทำชั่วในหัวใจของเรา ปฏิสนธิจิตเนี่ย จิตปฏิสนธิ มันเกิดตาย เกิดตายมาเนี่ย ไม่มีต้นและไม่มียปลาย มันหมุนเวียนไปอย่างนี้ แล้วถ้าไม่เชื่อ ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อ มันเป็นสิทธิส่วนบุคคล

แต่ถ้าเชื่อหรือไม่เชื่อนี้ มันต้องพิสูจน์ ถ้าพิสูจน์เข้าไปเนี่ย ถ้าใครไม่เห็นจริง ใครไม่รู้จริงเนี่ย ใครพูดขนาดไหนก็ไม่เชื่อ ไม่เชื่อหรือ เพราะความเชื่อแก่กิเลสไม่ได้ ความจริงต่างหากจะแก่กิเลสได้ การแก่กิเลสคือการเข้าไปเห็นจริง ถ้าเข้าไปเห็นจริงรู้จริง ตัวมันอยู่ที่ไหน มันเป็นเรื่องที่ปฏิสนธิจิต มันเวียนเกิดเวียนตาย เราถึงต้องทำความสงบของใจเข้ามา มันเป็นงานของใจใจ

ทำงานของใจ งานของใจนั่งสมาธิทำไม งานของใจเดินจงกรมทำไม อ้าว ก็เดินจงกรมเพื่อเอาใจ เพราะใจมันส่งออก ใจมันเกิดที่ภวาสวะ ภพ ภพคือตัวใจ ภพ ตัวภวาสวะคือตัวเกิดเห็นใหม่ ภวาสวะเกิดในไข่ของมารดา ปฏิสนธิในไข่ของมารดา แล้วเจริญในครรภ์มา ๙ เดือน แล้วคลอดออกมาพ่อแม่เลี้ยงดูมา นี่ก็ตัวใจตัวนั้น ตัวใจมันได้สถานะนี้มาได้สถานะนี้เพราะว่าเพราะมันมีบุญกุศล ถึงได้เกิดเป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์คือทรัพย์มนุษย์สมบัติ

เป็นอริยทรัพย์ จากที่เราได้เกิดมาแล้ว ถ้าเราทำ ถ้าเราย้อนกลับเข้าไป เราจะย้อนกลับเข้าไปหาความรู้สึกตัวนี้ ถ้าย้อนเข้าไปหาความรู้สึกเพราะอะไร เพราะปฏิสนธิจิต ความคิดต่างๆ เกิดจากจิต จิตเป็นต้นเหตุทั้งหมด การเกิด ตัณหาความทะยานอยาก การทำลายกัน การทำคุณงามความดีเกิดจากจิตทั้งนั้น ถ้าจิตมันทำความดี มันทวนกระแสกลับไปก็กลับไปหา มัน ถ้าย้อนเข้าไปหาจิต ถ้าย้อนไปหาจิตใจใหม่ เนี่ยรากฐานเกิดจากตรงนี้ ถ้าเข้าไปหาจิตจิตตั้งพื้นฐานได้เห็นใหม่

นี่ไง พื้นฐานมันอยู่ที่จิต กิเลสมันอยู่ที่จิต ถ้าจิตมันสงบเข้าไป ก็ตัวจิตมันสงบ ถ้าจิตมันสงบเข้าไป นี่ไง ภวาสวะ เนี่ยตัวภพ เนี่ยตัวสสารที่แท้จริง ชื่อเสียงเรียงนามสิ่งที่เราได้มามันเป็นสมมุติทั้งนั้น สมมุติมันเปลี่ยนแปลงได้ มันแก้ไขได้หมดเลย แต่กิเลสใครแก้ไขให้ได้ ถ้าไม่เจออริยทรัพย์ ไม่เจอมรรคญาณ ไม่เจอสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา แล้วมรรคญาณอยู่ที่ไหน ตำราหรือคัมภีร์มากมาย ตำราทำวิจัยกันมหาศาลเลย สิ่งที่ทำวิจัยมันเป็นวิจัยทางวิทยาศาสตร์

แต่ถ้าการประพฤติปฏิบัตินี้ มันเกิดมรรคญาณ มรรคญาณจะเกิดจากหัวใจ ถ้ามันมีสติขึ้นมา ไม่มีสตินะ การกระทำเราสักแต่ว่า ถ้าไม่มีการฝึกสติเลย สิ่งที่ทำเนี่ยสักแต่ว่า ยังกิเลสพาทำด้วยนะ มันจินตนาการได้หมดเลย มันเป็นจินตามยปัญญา คุณิสุตมยปัญญา สุตมยปัญญาคือการศึกษาเล่าเรียน ในการประพฤติปฏิบัติ มันมีจินตามยปัญญา แล้วถ้าเกิดภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมา มันจะเกิดได้อย่างไร งานของเราทำเราจะเป็นคนทดสอบนะ นักวิจัยต่างๆ เนี่ย เราต้องค้นคว้า เราต้องทดสอบ เราต้องขึ้นมาเพื่อปัญญาของเรา

นี่ไงตัวจิต ตัวจิตที่สงบมันอยู่ไหน ถ้าตัวจิตที่สงบ มันอยู่ที่ไหน มันเริ่มทำงานของมันได้ ถ้ามันทำงานที่ไหน ทำงานคือมันออกวิปัสสนาไป ออกคันคว้า ออกการกระทำ ถ้ามีการคันคว้าออกกระทำนี้งานมันเกิดตรงนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเราเป็นผู้จับออกทางเท่านั้น เราเองเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ งานอย่างนี้ เวลาเทวดา อินทร์ พรหม ถึงได้อนุโมทนาไป อนุโมนาทกับพวกนี้ละ เราประพฤติปฏิบัติได้เห็นใหม่ ประพฤติปฏิบัติได้ เขาว่าฟังธรรม ฟังธรรมอย่างไร

ธรรมคืออะไร ธรรมคือการทวนกระแสเข้าไปถึงความรู้สึกนี้ เพราะตัวรู้สึกนี้สำคัญมาก ตัวรู้สึกเนี่ยสิ่งที่รู้สึก เราได้มานะ เราเกิดเป็นมนุษย์ คุณิ เราเกิดมาเห็นใหม่ เกิดมาตั้งแต่ปฏิสนธิจากเป็นน้ำคร่ำ มันพัฒนาของมัน ความรู้สึกจากที่เป็นเซลล์ มันพัฒนาขึ้นมาเป็นใจ เป็นเด็กอ่อน เป็นตัวอ่อน เป็นต่างๆ ขึ้นมา แล้วมันพัฒนามาเป็นมนุษย์ มันมหัศจรรย์ขนาดไหน สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์นี้มันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นธรรมชาติของวิญญูะ

แต่เวลาเราจิตสงบขึ้นไป เราทวนกระแสกลับเข้าไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ให้มันคันคว้า คันคว้าสิ่งที่ได้มา นี่มนุษย์สมบัตินี้เป็นอริยทรัพย์ ถ้าไม่เป็นมนุษย์สมบัติ จิตมันต้องเกิด คุณิ ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมเห็นใหม่ มันอยู่ในทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติ เขาก็เพลินในชีวิตของเขา แต่ถ้ามีอำนาจมาฟังธรรมเห็นใหม่ ฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระไตรปิฎกเห็นใหม่ ฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วคันคว้าเอาแต่.. แต่ก็ยังเป็นทิพย์สมบัติ

สิ่งที่เราปัจจุบันนี้ มันบีบคั้นนะ เหมือนเราไม่หิวกระหาย เราไม่หิวกระหาย เราก็ไม่เห็นคุณค่าของอาหาร ถ้าเราหิวกระหาย คุณค่าของอาหารทำให้เราพ้นจากการหิวกระหายนั้นได้ จิตถ้ามันทุกข์ มันบีบคั้นเราตลอดเวลา สิ่งที่ยังบีบคั้นเราตลอดเวลาเนี่ยมันเป็นเรื่องโลกๆ นะ สบายดีไหม สบายดีไหม มีความสุขไหม ว่ากันไป เพราะมันเป็นความไม่จริงหรอก ถึงที่สุดแล้วชีวิตมีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดแล้วเราต้องตายจากโลกนี้ไป อยู่โลกนี้ไม่ได้ เกิดมาช่วงโอกาสที่เราจะได้คันคว้าเพื่อเราจะได้อริยธรรม

แล้วธรรมเนี่ย คุณิเวลาเกิดเป็นกาลเป็นเวลาเนาะ คุณิสถิตินทางโลก ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกเห็นใหม่ นี่กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญ

อีกหนหนึ่ง การเจริญอีกหนหนึ่งเจริญมาเพื่อใคร ก็เจริญมาเพื่อสัตว์โลก แล้วเราเกิดมา เกิดมาหนนี้เจริญมาเพื่อสัตว์โลกเห็นไหม เรามีปัญญาไหม ทุกคนนะบอกตัวเองนี้รักตัวเอง ทุกคนนี้เป็นคนเก่งหมดเลย ถ้าคนเก่ง งานอย่างนี้ละ เรามีเงินมีทอง เราจ้างวานใครทำได้ทั้งนั้น เรามีทุกอย่างเราจ้างวานได้

แต่งงานประพฤติกปฏิบัติไม่มี ใครจะจ้างวานใครไม่ได้เลย ความเข้าใจของใจก็เกิดจากใจเราเอง เกิดจากใจเราเอง แล้วถ้ามันเป็นความเข้าใจโดยกิเลสเห็นไหม มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม มันเสียโอกาสมากนะ มันเสียโอกาสเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นมาองค์หลวงปู่มันครูบาจารย์รื้อค้นสิ่งนี้มาแล้ว การไปศึกษารื้อค้นมา แล้วเราทำโดยกิเลสนะ ไปปิดเบียดมัน ไปทำสิ่งนี้ให้เข้ากับความปลอดภัยของตัว ความพอใจของตัวนั้นมันคือกิเลสนะ

แต่ถ้าเราทำของเราเนี่ย มันไม่ใช่ความปลอดภัยของตัว เราทำให้มันเป็นสัจจะความจริง เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา สิ่งใดเกิดขึ้นในปัจจุบันคือปัจจุบันนั้น คือปัจจุบันที่มันเกิดขึ้นเดี๋ยวนี้ แต่ถ้ามันคิดเป็นอดีตอนาคตเห็นไหม มันบิดเบือนไปแล้ว มันบิดเบือนไป เพราะจิตนี้เร็วมาก ความเร็วของจิต แสงหรือสิ่งต่างๆ จะเร็วเท่ากับจิตนี้ไม่มี จิตนี้เร็วมาก มันจะคิดได้เร็วมาก แล้วสิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุดแล้วหยุดนิ่ง พลังงานจะเกิดอย่างไร

คู่มือเวลาเข้ามาสมาบัติเห็นไหม ปฐมฌาน ทุคตฌาน ตตตฌาน อากาสาัญญาตนฌาน อากิญจัญญาตนะ เนี่ยเข้าสมาบัติ ๘ ถ้ามันเข้าออกๆ พลังงานมันจะเกิด พลังงานจะเกิด มันจะทำสิ่งใดก็ได้ คนถ้าทำวิปัสสนานะ แล้วทำจิตสงบเข้าไปจะเห็นคุณค่าของจิตมาก เห็นคุณค่าของจิต เห็นความเป็นไปของจิต แล้วเห็นความมหัศจรรย์ของมันมาก ความมหัศจรรย์ของจิตมีมากเลย เราไปดูคุณค่ากันนะ แก้ว แหวน เงิน ทอง เพชร สารพัดนี้ก็มีคุณค่าแต่เหยียบย่ำใจตนเอง เพราะสิ่งๆ นั้น เอมามาประดับเห็นไหม

เวลาเราประพฤติกปฏิบัติกันเห็นไหม สิ่งนี้ทำไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันผิดศีล แม้แต่ศีลให้กลับมาเป็นปกติของใจ เนี่ยศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเรามีศีลขึ้นมา สิ่งที่เราทำเกิดขึ้นมานะเนี่ยมันจะเป็นสัมมาทิฐิ เพราะศีลจะไม่ให้เราออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง แต่ถ้าทำตามความปลอดภัยของตัว มันเกิดสมาธิได้ไหม ได้ ได้เพราะอะไร เพราะเป็นมิจฉาสมาธิไง มันเป็นมิจฉาสมาธิสมาธิเกิดขึ้นมา สมาธินี้ก็ให้เราติดข้องไปทางโลกเห็นไหม มันไม่เป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นบนสัมมาสมาธิ มันก็เป็นสัมมาปัญญา สัมมาปัญญาเกิดอย่างไร สัมมาปัญญาเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมา เพราะสัมมาปัญญามันจะเกิดขึ้นมาเพื่อชะล้าง เพื่อทำให้เราเนี่ยให้เห็นข้อเท็จจริง แต่ถ้าเป็นมิจฉาทัศนะ ปัญญาเป็นมิจฉาทัศนะ เกิดจากความเห็นของเรา เกิดจากกิเลสเห็นใหม่ เกิดจากการเอารัดเอาเปรียบ ปัญญาที่ว่าคนจะล่วงทุกข์ด้วยปัญญาๆ ปัญญาอย่างนั้นปัญญาภิเลสพาไฉนนะ ถึงต้องทำความสะอาดก่อน ถ้าจิตมันสะอาดเห็นใหม่ มันจะทำความสงบของใจเข้ามา

ใจมันสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ใช้สมาธิเนี่ยมันฆ่ากิเลสไม่ได้ บอกทำไมต้องทำสมาธิล่ะ ทำสมาธิให้เราชุ่มชื้น แล้วถ้าเราทำสมาธิแล้วปัญญายังไม่เกิดขนาดไหน ใช้สมาธิแล้วเราก็อีกฝนใช้ปัญญาได้ ปัญญาที่ฝึกฝนได้นะ เพราะเจโตวิมุตติก็มี ปัญญาวิมุตติก็มี เจโตวิมุตติอาศัยกำลังของสมาธิ สมาธิเป็นฐาน แล้วยกขึ้นมาให้เกิดปัญญา ปัญญาที่มีสมาธิ เห็นแยกแยะออกไปแล้ว มันจะปล่อยวางกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติเห็นใหม่ ปัญญาวิมุตติมันใช้ปัญญาใคร่ครวญแยกแยะเข้าไป แต่! แต่ต้องมีสมาธินี้เป็นพื้นฐาน ถ้าไม่มีสมาธิเป็นพื้นฐาน มันเป็นโลกีย์ปัญญา โลภียะที่ไหน โลภียะที่ใจใจ โลกทัศน์ใจ โลกเนี่ยความเห็นของเรานี้เป็นโลก ถ้าเป็นโลกไปฆ่ากิเลสไม่ได้ เพราะมันเป็นโลก มันเป็นกิเลส มันเป็นความยึดมั่นถือมั่น แต่มันเป็นความยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทาน เราไม่เห็นหรือกว่ายึดมั่นถือมั่น ก็เราทำตามกรรม ทำตามกรรมเหมือนกรรมทุกอย่างเลย ถ้าเหมือนนะคิดหมด

มันต้องเป็นปัจจุบันกรรมของใจดวงนั้น ไม่ใช่เหมือนกรรม เหมือนกรรมมันเป็นอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาของครูบาอาจารย์แต่ละองค์นี้มันไม่เหมือนกัน คุณิตี คุณอย่างกินอาหาร หรือความรู้สึกรสของเรา มันชอบไม่เหมือนกันสักคนหนึ่ง แม้แต่ชอบเหมือนกันรสแก่อ่อนก็ไม่เหมือนกัน มันถึงเป็นปัจจุบันของใจดวงนั้น เพราะถ้าใจดวงนั้นขึ้นมาเห็นใหม่ มันถึงบอกเหมือนไม่ได้ ถ้าเหมือนไปนี่มันเป็นสัญญา

การประพฤติปฏิบัติถ้ามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านผ่านเรื่องอย่างนี้มานะ ท่านจะเห็นว่าค่าของปัญญา ค่าของสมาธิ ค่าของความเป็นไปของจิต มันสมควรขนาดไหน ถ้ามัน

สมคูลเห็นใหม่ มันถึงต้องหมั่นฝึกหมั่นซ้อมหมั่นคราดหมั่นไถ การประพฤติปฏิบัติ หมั่นฝึกหมั่นซ้อม ขิปปาภิญญา ขนาดจิตสงบขึ้นไปแล้ว ปัญญามันเกิดขึ้นมา มันจะทำชำระกิเลสให้ขาด แต่ของเรามันอยู่ที่การลงทุนใจ เนี่ยการเกิดและการตาย การสร้างอำนาจวาสนาบารมี

เรามองไปทางโลกนะว่าการเสียดสละทานเนี่ยไม่มีประโยชน์ ทำอะไรนะ เราเสียดเปรียบ เสียดเปรียบ เนี่ยมันพัฒนาใจ ใจมันจะพัฒนาเพราะมันมีการสะสม เหมือนนักกีฬาเลย นักกีฬาเห็นใหม่ คุณนักกีฬาเพาะกายเห็นใหม่ เขายกเหล็กยกน้ำหนักของเขาทุกวันนะ มันยกทำไมล่ะ ยกไม่เห็นได้อะไรขึ้นมาเลย แต่ร่างกายเขาแข็งแรงนะ เขาเพาะกล้ามเนื้อของเขาเนาะ เราเสียดสละออกไป จิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจ คุติ เราอยู่ในสังคมเห็นใหม่ บางคนอ่อนแอ บางคนหลอกง่าย บางคนมีสิ่งใดเนี่ยตื่นเต็นไปกับเขาเลย

ทำไมบางคนเขามีจุดยืนของเขาล่ะ บางคนเห็นใหม่ บางคนเพราะเราไปดูข้างนอก แต่เราไม่ได้คิดเลยนะ เราเป็นอย่างนั้นตลอด เราดูกันส่งออก จิตของเราจะดูกันแต่คนข้างนอก จิตของเราไม่เคยเตือนใจของเราเลยว่า เราเป็นอย่างนั้นใหม่ ถ้าเราเตือนเรา นี่ประโยชน์มันเกิดตรงนี้ไง อดุดา หิ อดุดาโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเนี่ยเป็นที่พึ่งแห่งตน ครูบาอาจารย์เป็นคนชี้ทางเท่านั้นนะ เป็นคนชี้ทางให้เราย้อนกลับมาดูใจของเรา

ถ้าเราย้อนกลับมาดูใจของเราเห็นใหม่ มันเริ่มมีพื้นฐาน ถ้าจิตสงบนะ จิตมันมีสมาธิเข้ามานี้จะมีความสุข เนี่ยมีความสุข ถ้ามีความสุขทำไมคนเขาติดกันนะ ติดนะ ติดคือว่าเวลาจิตมันสงบแล้ว เข้าใจว่ามันเป็นนิพพาน ทุกคนเข้าใจว่าอย่างนั้น มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้ เพราะมรรคญาณ มรรค ๘ ปัญญาชอบ งานชอบ เพียรชอบ สติชอบ ความรู้สึกรู้ชอบ มันจะมีความสุขชอบธรรมหมดเลย แต่มันสงบไปเฉยๆ มันชอบธรรมตรงไหน อะไรมันไปชอบธรรม หินทับหญ้ากัดไว้เฉยๆ แต่ต้องมี

เพราะศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีหินทับหญ้าไว้ สิ่งที่เกิดขึ้นมา มันก็เป็นกิเลสตัณหา ความทะยานอยากทั้งนั้น มันถึงต้องค่อยเป็นค่อยไป มรรคญาณมันจะเกิดนะ ความคิดที่คิดๆ กันอยู่ มันเป็นความคิดกันเฉยๆ มันไม่เป็นสัจจะความจริง เป็นความคิด ใจ คิดดีก็ได้ คิดชั่วก็ได้ ถ้ากิเลสมันพาคิด เวลาเราคิดตั้งใจทุกคนนะ เวลาเราออกประพฤติปฏิบัติเนี่ยจะเอามรรค

ผลนิพพาน มรรคผลยังอยู่ในมือเราเลย ทำไมเราทำไม่ได้ แล้วพอทำไป ทำไปเป็นอย่างไรล่ะ เพราะความชำนาญของเรา การฝึกฝนของเราแยกถูกแยกผิด เนี่ยเวลานั้นดีขึ้นมา

เวลานั้นเสื่อมไปเป็นอย่างไร ถ้ามันเสื่อมไปเพราะขาดอะไร เพราะขาดการรักษา คุณตินักกีฬาเนี่ยเขาต้องหมั่นฝึกซ้อม คนเวลาซ้อมเนี่ย เขาไม่อยากจะแข่ง เขาอยากจะได้รางวัลของเขา แต่ถ้าเขาแข่งนะ เวลาขึ้นไปแข่งขัน เขาต้องทุ่มเท ร่างกายนี้จะสึกหรอมาก แต่ถ้าเวลาเขาซ้อมเห็นใหม่ เขาซ้อมของเขา เขาสะสมกำลังของเขา สะสมกำลังของเขา นี่ก็เหมือนกันขณะที่เรากำหนดคนะ ตั้งสติ เราฝึกฝนของเรา เนี่ยมันฝึกซ้อม ฝึกซ้อมขึ้นมา

แล้วเราใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า มันเป็นสมบัติดีนะ เป็นสมบัติของเรา ทรัพย์สมบัตินะ อริยทรัพย์สำคัญที่สุดเลย จะเห็นชัดเจนมาก ถ้าไม่เห็นชัดเจนมาก มันเป็นอกุศลกรรมอย่างไร อกุศลกรรม อกุศลกรรม อกุศลกรรมมันเป็นวิภูษะ อกุศลกรรมเนี่ย เจริญแล้วเสื่อม ปัญญาเราเนี่ย เดียวก็คิดดี เดียวก็วนไปเวียนมาอย่างนี้เนี่ยอกุศลกรรม อกุศลกรรม มันขาดมันขาดไปจากใจเลย ก็เลสเนี่ยขาดดั่งแขนขาด มันตัดขาดเลย อกุศลกรรม เกิดขึ้นมาจากหัวใจ มันสะอาดขึ้นมาจากใจไม่ต้องมีใครบอก การประพฤติปฏิบัติถ้ามีคนบอก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนี่ยมีใครบอก ผิดก็รู้ว่าผิด ถูกก็รู้ว่าถูก เพราะอะไร เพราะทำแล้วมันไม่มีค่าตอบแทน มันออกไปแล้วก็มันเสื่อมสภาพอยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้าเป็นอกุศลกรรม พิจารณาเห็นใหม่ พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม กาย เวทนา จิต ธรรม กายคือสภาวะกายที่เห็นกันอยู่อย่างนี้ ถ้าเราเห็นกายกันโดยสามัญสำนึก พิจารณาภายในเนี่ย หมอผ่าตัดคนเขาเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว หมอผ่าตัดเขาอยู่เนี่ย เขาผ่าทุกวันนะ เห็นกายใหม่ ไม่เห็นเลย เขาไม่เห็นกายเลยนะ นั่นคืออาชีพเขา เขาศึกษาทางสรีระมาแล้วเขาใช้วิชาชีพของเขา วิชาชีพ มันไม่ใช่จะความจริง

ถ้าจะความจริงจิตต้องสงบก่อน พอจิตสงบเข้ามาเห็นกายอย่างไร การเห็นกายเห็นโดยสัญญาคือเห็นโดยสมมุติบัญญัติ แต่เห็นโดยสังขาร เห็นสังขารคือเห็นอริยสังขาร จิตสงบแล้วเห็นกาย จิตสงบแล้วเห็นกาย กายเห็นกายเห็นใหม่ เหมือนเราเบิกธนาคาร เรามีเงินในธนาคารแล้วเราไปเบิกในธนาคาร แล้วธนาคารเขาจ่ายให้เราตามความเป็นจริงใหม่ ถ้า

ธนาการเขาไม่จ่ายให้เราตามความเป็นจริงนะ เงินนั้นไม่ได้ตัวเลขตามยอดของเรา จิตก็เหมือนกัน เวลาไปเห็นกายเห็นอย่างไร เห็น โดยสัญญา เห็น โดยข้อมูล ไม่ใช่ความจริง

ถ้าเห็นโดยสัจจะความจริง เห็นกายครั้งแรกมันจะขนพองสยองเกล้า ขนพองสยองเกล้าเพราะอะไร เพราะจิต จิตนี่คืออะไร จิตคือตัวภาวสวะ จิตคือตัวภพ จิตคือตัวที่มีกิเลส แล้วมันไปเห็นข้อมูล เห็นกิเลสของตัว เพราะอะไร เพราะกิเลสมันเข้าใจว่าสรรพสิ่งนี้เป็นของเรา ทุกสิ่งนี้เป็นของเรา ทุกอย่างดีไปหมดเลย แต่พอเห็นกายโดยสัจจะความจริงเห็นใหม่ เห็นกายโดยสัจจะความจริงเห็นใหม่ มันสะเทือนหัวใจเพราะอะไร เพราะการเห็นกายเนี่ย คนอยู่ด้วยกัน โทษนะ เราสามภรรยาอยู่ด้วยกันเห็นใหม่ รักกันใหม่ ชอบใจกันใหม่ อยู่ด้วยกันมาเป็นครอบครัวมา

อยู่ด้วยกันมาสุขสบายไม่เคยเห็นอะไรเลย แต่ถ้ามีปัญหาขึ้นมา มีความกระทบกระเทือนใหม่ กายกับจิตนี้มันอยู่ด้วยกัน แต่มันไม่รู้จักกัน เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันไปเห็นสภาวะกายนะ มันสะเทือนหัวใจมาก พอสะเทือนหัวใจ การเห็นกายมันสะเทือนกิเลส พอสะเทือนกิเลสนะ ให้จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นไว้ แล้วจับให้ได้เพราะอะไร เพราะการเห็นเห็นโดยตาของใจ ไม่ใช่เห็นโดยตาเนื้อ ไม่ได้เห็นด้วยสามัญญสำนึก ไม่ได้เห็นโดยสิ่งต่างๆ การเห็นโดยสามัญญสำนึก นี่คือจินตามยปัญญา จินตามยปัญญาฆ่ากิเลสไม่ได้

มันต้องเป็นภาวนามยปัญญา แล้วภาวนามยปัญญามันเกิดมาจากไหน เกิดมาจากการฝึกฝน จิตต้องสงบเข้ามาก่อน แล้วน้อมไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม แล้วมันแยกแยะของมัน มันแยกแยะไง มันวิปัสสนา มันใคร่ครวญอย่างไร ใคร่ครวญเพราะมันจะถอนหนาม ถอนสิ่งที่ฝังอยู่ที่ใจ ถ้าไม่ถอนหนามสิ่งนี้นะ จิตนี้ยังเป็นหนี ถ้าจิตเป็นหนี มันต้องเวียนตายเวียนเกิดเป็นธรรมชาติเพราะการเกิด ดุติ เราเกิดมาจากพ่อแม่ เราเป็นหนีพ่อแม่ใหม่ เนี่ยเกิดมาโดยธรรมชาตินะ แต่บุญคุณของพ่อแม่เลี้ยงดูมาเป็นหนีใหม่ เป็นหนีทั้งนั้นนะ เกิดมาเป็นหนี จิตนี้เป็นหนีอยู่ มันต้องเวียนตายเวียนเกิด ต้องใช้หนีตามสภาวะหนีของมัน

แต่ถ้ามันมาถอนตรงนี้ละ ถอนที่สิ่งที่มันเป็นหนีเห็นใหม่ สิ่งที่มีมันฝังใจ สิ่งที่มีมันเป็นอุปาทานถ้าถอนด้วยวิธีการใด ถอนด้วยการใคร่ครวญ จิตสงบแล้วใคร่ครวญกายเห็นใหม่

สิ่งที่กายกับใจอยู่ด้วยกันโดยสังโยชน์ สังโยชน์คือเครื่องร้อยรัด สิ่งที่ร้อยรัดอยู่นี้ พอวิปัสสนาไปนะ มันเห็นสังจะความจริงเห็นใหม่ มันควบคุมไว้ไม่ได้ไง พอจิตสงบแล้ววิปัสสนาไป มันเข้าถึงสมคูล มรรคญาณสมคูลนะ สีด สมาธิ ปัญญาเห็นใหม่ ตั้งแต่ความเพียรชอบ งานชอบ ความเพียรชอบ

งานชอบ งานกระทำอะไร งานในการสมณะ งานหากำลัง งานหาทุน คนหาทุนมาแล้วทำกิจการเห็นใหม่ หาทุนคือหาพื้นฐานของสมาธิมา พอสมาธิเกิดขึ้นมาแล้ว มันกลับไปทำกิจการอย่างไร มันแยกแยะอย่างไรเห็นใหม่ สิ่งที่แยกแยะ สิ่งที่เป็นไป นี่คือธรรมจักร สิ่งที่เป็นจักรมันเป็นโลกุตตรธรรม มันเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาอย่างนี้ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาจากการฝึกฝน ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากภวสวะจากตัวภพ ตัวภพที่มันหมุนเห็นใหม่ ตัวความรู้สึก ความคิดมันหมุนออกไป หมุนออกไปโดยสามัญสำนึก หมุนออกไปโดยสัญชาตญาณ

แต่พอจิตสงบเข้ามา มันฝึกให้หมุนเข้ามาเป็นธรรมจักร หมุนเข้าไปชำระถอดถอนสังโยชน์ สังโยชน์คือเครื่องร้อยรัด สักกายทิฎฐิ ทิฎฐิความเห็นผิด ทิฎฐิความเห็นผิด มันฝังใจอยู่ แต่เราไม่รู้ว่าสักกายทิฎฐิมันเป็นอย่างไร เราคิดว่าเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเราหมด ถ้าเราคิดของเราเป็นผลประโยชน์ของเรา เราคิดโดยกิเลสทุกอย่างที่เป็นของเรา เราจะไม่ยอมฟังใครทั้งสิ้นเลย สิ่งที่เป็นประโยชน์ของเรา เราต้องแสวงหาต้องเพื่อผลประโยชน์ของเรา กิเลสทั้งนั้นแล้วไม่มีใครเป็นเรา ไม่มีของเรา ของเราก็ไม่มี ความเป็นไปของเราก็ไม่มี สิ่งต่างๆ ไม่มีทั้งนั้น

ถ้าไม่มีทั้งนั้นนี่มันเพราะเหตุใด ความเกิดขึ้นความเป็นไป มันเกิดขึ้นมาจากตัวตนของมัน สิ่งต่างๆ อย่างนี้ มันเกิดขึ้นมาเพราะกรรมของมัน ความเป็นไปของมัน เนี่ยจิตถึงเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราใคร่ครวญ เราใคร่ครวญนะ เราดูของเรา เราจัดการของเรา จัดการแยกแยะนะ ปัญญามันเกิดอย่างนี้ ถ้าปัญญามันเกิด สิ่งปัญญามันเกิด เกิดมานี้เป็นโลกุตตรปัญญา ถ้าปัญญาเป็นโลกุตตรปัญญาไม่ใช่โลกียปัญญา ปัญญาที่เราคิดใคร่ครวญเป็นโลกียปัญญา

ปัญญาของเรามันเกิดสภาวะแบบนั้น เกิดโดยธรรมชาติของมันนะธรรมชาติอย่างนี้ มันเป็นธรรมชาติของกิเลส ถ้าธรรมชาติของเราละ ธรรมชาติของโลกุตตรธรรม ถ้าโลกุตตรธรรมเกิดขึ้น มันถึงจะย้อนกลับมาของเรา มันถึงจะเป็นมรรคญาณที่ว่าทำลายกิเลส ทำลายกิเลส มันชำระกิเลสถอนอุปาทานไป การถอนอุปาทาน อุปาทานในหัวใจนะ ถ้าเราถอนอุปาทานไม่ได้ เราจะต้องเวียนตายเวียนเกิดไป

แต่ถ้าถอนไม่ได้เนี่ยพิจารณากาย การพิจารณากายของเรา พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก หมั่นแยก หมั่นคราด หมั่นไถ คาคาใจจนถึงที่สุดนะ ถ้าถึงที่สุดนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ กายมันแยกออกไป แล้วจิตกับกายแยกออกจากกันอย่างไร กายกับจิตมันเคยอยู่ด้วยกัน มันแยกออกไปอย่างไร ถ้าคนไม่เคยเห็น มันเห็นได้อย่างไร กายกับจิตแยกออกจากกันโดยธรรมชาติของมันเลย แล้วจิตมันพ้นออกมาได้อย่างไรเห็นไหม เนี่ยสังโยชน์ขาดออกไป สังโยชน์ขาดออกไปจากใจ

แล้วพิจารณาเวทณาก็เหมือนกัน พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งที่เป็นจิตเห็นใหม่ จิตมันพิจารณาจิต เพราะอะไร เพราะคนเรามีกายกับจิต เนี่ยการกระทำของจิต มันถึงมีประโยชน์กับเรา เพราะจิตเป็นตัวปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตเกิดตายๆ ในวัฏฏะ แล้วสิ่งที่เกิดตายๆ มา แล้วเราปฏิบัติธรรมโดยสมมุติ ขณะปฏิบัติโดยสมมุติ สมมุติว่าปฏิบัติ แล้วปฏิบัติไปโดยสมมุติ สมมุติกันเอง แล้วเราก็เชื่อของเราว่าเราทำโดยสมมุตินะ เวลาโดยสมมุติเห็นใหม่ สมมุติว่าธรรม แล้วมันจะเป็นจริงใหม่ มันไม่เป็นจริงหรอก

แต่ถ้ามันจริงนะ มันจะเกิดมากับเรา มันไม่เป็นสมมุติ มันเป็นการกระทำของใจ ใจมีการกระทำนะ มันมีงานของมันนะ จิตเห็นจิตเห็นอย่างไร ชั้น ๕ เป็นจิตนะ ชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความคิดใจ ความคิดนี่เป็นรูปนะ ความคิดของเรานี่เป็นรูป ถ้าพูดถึงทางการแพทย์ มันเป็นคนคลั่งสมองนี่เขาจับได้ ถ้าคลั่งสมอง คนเราเห็นความคิดของเราไหม ไม่เห็นความคิดเลย

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามานะ มันเห็นความคิดของเราเอง ความคิดเป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันจับได้ ถ้ามันจับได้มันแยก รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันแยกออกไป แยกออกไป ต่างๆ นี่แยกได้ แยกอะไร แยกนี่คือการทำงาน ถ้างานมีการกระทำ

ขึ้นมา ถ้ามันเป็นธรรม มันจะปล่อย ถ้าไม่เป็นธรรมนะ ไม่เป็นธรรมมันหมายถึงว่ากิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่า ตัณหาความทะยานอยากมันมีกำลังเหนือกว่า การกระทำของเราเนี่ยทำขนาดไหน มันไม่ปล่อย

เวลาจิตเสื่อมนะ ในการประพฤติกปฏิบัติเราก็คิดว่าเราทำแล้วมันจะได้ผลตลอด คุณทางธุรกิจสิ มันจะมีปัญหา ปัญหาข้อนี้ ปัญหาการขนส่ง ปัญหาในการผลิต ปัญหาในการดูแลรักษา มันมีปัญหาไปหมด ปัญหามันเกิดอย่างไร ขณะที่ทำเหมือนกัน เวลาจิตมันมีปัญหาเนะ มันจะมีปัญหาของมัน เรากลับมาดูพื้นฐาน เรากลับมาดูทุน ทุนคือสมาธิ กลับมาดูการบริหารคือปัญญา กลับมาดูสติคือดูแลผลประโยชน์เห็นไหม สิ่งนี้มันการกระทำไป มันจะมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องอยู่ตลอดเวลา

แล้วการประพฤติกปฏิบัติ เราถึงต้องดูใจเรา เราพอทำมันจะมีประสบการณ์ มันจะเปลี่ยนแปลงการกระทำนะ เปลี่ยนแปลงการกระทำให้มันเป็นมรรคญาณ ให้มันเข้ามาเป็นคุณสมบัติของเรา ถ้าเป็นคุณสมบัติของเรา ถึงที่สุดแล้วขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รูปคืออะไร รูปคือความรู้สึก ความรู้สึกมันสร้างเป็นรูปได้ เวทนาคือความพอใจ ไม่พอใจ สัญญาคือข้อมูล สังขารคือความคิด สังขารคือการเคลื่อนไหวของจิต

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สิ่งต่างๆ มันแยกของมัน พอมันปล่อย ถ้าปล่อยแล้ว ความรู้สึกเป็นไม่ได้ อารมณ์เกิดอยู่ตรงนี้ อารมณ์เกิดจากรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รวมตัวกัน รวมตัวกันเป็นอารมณ์ ความคิดหมุนไป ปัญญาเราแยกเข้าไป ท้นความคิด ความคิดเนี่ยคิดเรื่องอะไร จับไว้แล้วแยกออก มันจะมีส่วนประกอบของรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าแยกออกแล้วความคิดเดินไม่ได้ ความคิดหยุดหมด ปล่อย เวลาคิดแยกไปบ่อยครั้ง บ่อยครั้งเห็นใหม่ ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา ความคิดไม่ใช่เรา ความคิดเกิดดับ แล้วตัวเราอยู่ไหน

ตัวเราคือตัวยึดมันถือมันความคิดเรา เวลามันรู้ทันแล้วมันปล่อย ปล่อยบ่อยครั้งเข้า การปล่อยบ่อยครั้งเข้าเห็นใหม่ นี่การฝึกฝนเหมือนนักกีฬา นักกีฬาฝึกซ้อมแค่นั้น ลงแข่งขัน การแข่งขันของนักกีฬา มันเคยมีเทคนิคอย่างไร คู่ต่อสู้มีกำลังมากไหมต่างๆ สิ่งที่เรา

ชอบใจ มันก็มีกำลังมาก เราจะเอาไว้ในอำนาจเราไม่ได้เลย สิ่งใดที่เราไม่พอใจ สิ่งใดที่เราไม่ชอบใจ เราจะมีใครครุครวญ มีการปล่อยวางได้ ถ้าการวิปัสสนานะ การทำงานมรรคญาณมันต้องมีอย่างนี้ การมีอย่างนี้ถึงว่านักกีฬาที่เขาแข่งขันกัน เขามีฝ่ายตรงข้าม เขามีการแข่งขัน แล้วใครทำคะแนน ใครทำแต้มได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันวิปัสสนาไปด้วยกำลังของธรรม มันจะปล่อย การปล่อยนะกับการทำสมาธิต่างกัน การทำสมาธินี้เรากดหินไว้ทับหญ้าเฉยๆ แต่การวิปัสสนาเวลามันปล่อย เหมือนเราได้แต้ม ได้แต้มตลอดไป แต่ขณะที่เราเป็นสมาธิเหมือนเราฝึกซ้อม เหมือนเราจะไม่ได้อะไรเลย เราออร์มร่างกายเราตลอดเวลา แต่เราไม่ทำอะไรเลย แต่ขณะที่เราแข่งขันเห็นไหม เราเข้าไปแข่งขัน แข่งขันที่ไหน

ถ้าไม่เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริง ไม่มีการแข่งขัน ไม่มีการวิปัสสนา ไม่มี มันเป็นการสร้างภาพของใจเอง เป็นการสร้างภาพของกิเลส กิเลสมันจะสร้างภาพของมัน เวลาเราสร้างเราจะว่าสภาวะอย่างนั้นเป็นธรรม เป็นธรรม ไม่มีหรอก ไม่มีหรอกเพราะอะไร เพราะไม่มีการกระทำ มันไม่มีระหว่างธรรมกับกิเลสกับต่อสู้อยู่ในหัวใจ ธรรมกับกิเลสต่อสู้กันใจนะ ขณะที่ทำมันเจริญขึ้นมาเห็นไหม มันต่อสู้ มันมีการโต้แย้งกัน มีวิปัสสนา

มรรคญาณมันหมุนไป เวลาทำไป เวลาธรรมมีกำลังนะ กิเลสหมอบ กิเลสหาที่ซ่อน กิเลสไม่เคยตาย กิเลสไม่ยอมใคร กิเลส แก่นของกิเลสนี้สุดยอดมาก ไม่มีทางยอมแพ้หรือกบงที่มันหลบซ่อน แล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ เวลามันปล่อยวางหนหนึ่งมันก็เป็นสภาวะธรรม สภาวะธรรม แล้วเวลาจิตมันเสื่อมนะ ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติ เวลาเจริญก็มี เวลาเสื่อมก็มี คุณิ เวลาชีวิตของเราเห็นไหม ลุ่มๆ ดอนๆ มันก็มีความสุข ความทุกข์ปนกันไปกันตลอดเวลา

ในการประพฤติกปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้ามันประพฤติกปฏิบัติโดยธรรม โดยข้อเท็จจริง เวลาจิตมันดีขึ้นมามันจะมีความสุขมาก แล้วกิเลสมันสอดว่านี่คืออริยมุมิ นี่ก็คือสิ่งที่ขึ้นไปแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อมๆ เสื่อมตลอดไป เพราะครูบาอาจารย์ผู้ผ่านการประพฤติกปฏิบัติมา มันจะประสบการณ์อย่างนี้มาทุกๆ ดวงใจ ทุกๆ ดวงใจ เว้นไว้แต่ขีปภาภิญญาผู้ที่ตรัสรู้เร็ว ฆ่า

กิเลสเร็ว เป็นสัจจะความจริงอย่างนั้น แต่ได้มาด้วยวิธีการใด ขิปปาภิญญาได้มาจากไหน ก็ได้มาจากอำนาจวาสนา ได้มาจากการสร้างสมบุญญานุการ มันต้องลงทุนทั้งนั้น ไม่มีอะไรฟรีหรอก

โลกนี้ไม่มีของฟรี มีแต่การกระทำ มีทำดีทำชั่ว ทำดีก็เป็นผลดีตอบสนองมาที่ใจ ทำชั่วได้ผลชั่ว ทำชั่วมันก็เกิดกรรม เกิดกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เกิดเห็นใหม่บิดเบือนหัวใจ หัวใจมันจะมีจิตนิสัย คติเห็นใหม่ คนพาล คนปัญญาชน คนดี มันไปสร้างสม การกระทำสิ่งต่างๆ มันไปสะสมลงที่ใจหมด ไม่มีสิ่งใดเลยทำแล้วไม่มีผลตอบสนอง ไม่มี ในพุทธศาสนาเราเห็นใหม่ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพียงแต่ว่าสิ่งที่มันมาเป็นเราอยู่เดี๋ยวนี้ มันเป็นมาจากอดีต เป็นมาจากการสั่งสม

เพราะเดี๋ยวนี้เราเป็นปัจจุบัน พอปัจจุบันเหมือนผลไม้ เราออกมาเป็นอะไรล่ะ ออกมาเป็นมะม่วง เป็นมังคุด เป็นอะไร ผลไม้ชนิดใดก็เป็นผลไม้ชนิดนั้น นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจเกิดมาแล้วมันเป็นเดี๋ยวนี้ มันเป็นปัจจุบันนี้ เราไม่ต้องไปวิตกวิจารณ์ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นเรา จิตนิสัย โมหะจริต โทสะจริต สิ่งต่างๆ นี่มันเกิดขึ้นมาแล้วนี้ มันเป็นผลมาจากการกระทำ มันเป็นอดีตมันแก้ไขไม่ได้ เราถึงไม่ต้องไปทุกข์ร้อนใจ

เพียงแต่อธิบายให้เห็นว่าจิตนิสัยของคน ความเป็นไปของคนนี้เราบังคับบัญชาไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่มันมีเหตุมา แล้วปัจจุบันมันมาเป็นเรา ถ้าปัจจุบันเป็นเรา เราต้องแก้ไขในปัจจุบันนี้ว่าปัจจุบันนี้เราจะแก้ไขอย่างไร เราจะหาช่องทางให้หัวใจนี้ มันพ้นไปจากการครอบงำของอวิชชา พญามาร พ่อ ปู่ ย่า ของมันที่มันควบคุมใจ แล้วสิ่งใดถ้าเข้าไปตรงกับความพอใจ ตรงกับกิเลส มันจะพอกพอใจของมันมากนะ เราถึงจะต้องหาหนทางหาวิธีการเพื่อประโยชน์ของเรานะ แต่เวลาเพื่อประโยชน์ของเรา ทำไมมันทุกข์ขนาดนี้ล่ะ

เวลาประพฤติปฏิบัติอดนอนผ่อนอาหาร การต่อสู้กิเลสนะ เพราะกิเลสเป็นเรา สิ่งต่างๆ ในหัวใจเป็นเรา ถ้าเป็นเราแล้วมันต้องการสะดวกสบายทั้งนั้นนะ การสะดวกสบายมันเป็นทางเดียวของกิเลส เหมือนเด็กเลย เราเลี้ยงลูกมา เราจะปล่อยให้ลูกเราทำตามสบาย ไม่ต้องไปโรงเรียน อยู่บ้านอยู่เรือนเราจะปรนเปรอให้อุ้มหน้าสำราญ แล้วจะให้เป็นคนดีขึ้นมา มันจะเป็นไปได้ไหม มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลย แต่ขนาดที่เขาจะเป็นผู้ใหญ่มานี้

เขาต้องมีวิชาการของเขา เขาต้องอยู่ในสังคมให้ได้ เขาทำประโยชน์ขึ้นมาแล้วเขาต้องไม่กระทบกระเทือนกับการศึกษาของเขา

นี่ก็เหมือนกันจิตที่มันจะเป็นขึ้นมา มันต้องมีสัมมาสมาธิ มันต้องมีพื้นฐาน มีพื้นฐานขึ้นมา มันต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาเห็นใหม่ แล้วเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันเข้าอริยมรรค มันเข้ากับสิ่งที่ครูบาอาจารย์มี ขณะที่ประพฤติปฏิบัติเนี่ย คุณติ วัฏวน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ ในภัทรกัป แล้วสิ่งที่สร้างมามันมีใหม่ มันมีทั้งนั้นนะ แล้วมันมีสัมมาหรือมิจฉา สัมมาคือเข้าถนนหนทางในการประพฤติปฏิบัติ มิจฉาคิดว่าธรรม ทำโดยคิดว่าตัวเองแล้วเป็นสัมมาใหม่ มันเข้ากับสัจจะความจริงใหม่

มันไม่เข้ากับสัจจะความจริงเลย มันเข้ากับกิเลส เข้ากับตัณหาความทะยานอยาก นี่ทุกข์ทั้งนั้น โลกนี้ไม่มีอะไรฟรี เพราะถ้าเราทำผิดพลาดก็คือมิจฉา ถ้าเราทำถูกต้องผลก็เป็นสัมมา แล้วสัมมามันอยู่ที่ไหน มันก็กลับมาที่ใจ เพราะอะไร เพราะผลมันตอบรับไง คุณติ เราเพาะบ่มผลไม้ ดูเวลามันสุกงอมขึ้นมา เรากินนะมันจะมีรสชาติใหม่ กับที่เราเห็นผลไม้ไม่อยู่เห็นแล้วคิดว่ามันเป็นผลไม้แล้วมันไม่ใช่ เอามากินแล้วเรากินได้ใหม่

ผลของมันคือสิ่งที่ตอบสนองมาในหัวใจ การที่เราลงทุนลงแรงนี้ เราตั้งสติ เราตั้งสมาธิ เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ผลเพื่อการชำระกิเลสนะ เรารคน้ำที่โคน เราดูแลต้นไม้ ผลมันไปออกที่ปลายนะ ผลไม้มันออกที่ปลาย นี่ก็เหมือนกันเรารักษาที่จิต เรารักษาที่หัวใจของเรา ผลออกมานะมันจะทำให้เราไม่หลงทางไป เราไม่ตกกระแด่ เกิดมาในชาติหนึ่งนะ การตายและการเกิดออกมาจากช่องแคบทุกคน แต่ขณะที่เกิดมา ออกมาเนี่ยทุกข์มา ไม่มีใครสำนึกตัวได้เลย แล้วก็ต้องเวียนไปอีก เวียนไปอีก

ศาสนาของเราที่ประเสริฐมาก วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นวันมาฆบูชา เป็นการยืนยันว่า พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ประพฤติปฏิบัติมาจนพ้นจากกิเลสไป แล้วในปัจจุบันนี้หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ครูบาอาจารย์เราท่านก็ประพฤติปฏิบัติมา แล้วนี่ท่านผ่านไปแล้วเพราะอะไร เพราะสิ่งที่ว่ายืนยันกับเราด้วยวัตถุคือพระธาตุของท่าน กระดูกของท่านเป็นพระธาตุ แต่ครูบาอาจารย์ของเราอยู่ด้วยกันมา สิ่งต่างๆ เห็นใหม่ เหตุที่ทำให้เป็นพระ

ธาตุเห็นใหม่ คือสังขารความจริงใจ ถ้าไม่มีสังขารความจริงใจ จะเอาสิ่งใดแสดงออกมา

นี่คนที่มีวิชาชีพ เขาแสดงออกมาตามวิชาชีพของเขา ถ้าคนที่ไม่มีความวิชาชีพใจเอาอะไรออกมา ถ้าคนไม่มีสังขารความจริงใจไม่มีธรรมในหัวใจ สิ่งที่ตั้งสอนลูกศิษย์ลูกหามา สิ่งนั้นแสดงออกมาจากไหน แล้วเราเกิดมาร่วมสมัยร่วมภพครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์เนี่ยสิ่งที่ออกมาจากใจออกจากความจริง การภาวนานี้แสนทุกข์แสนยากนะ คุณสิ คุณอย่างภูเขาเหล่ากาเนี่ยเขาจะเคลื่อนย้าย เขาระเบิดนะ เขามีเทคโนโลยีทำลายให้ราบไปหมดเลย

แต่กิเลสของคนเอาอะไรไปทำลายมัน เอาอะไรไปทำลายมัน มันเป็นนามธรรม มันต้องเอาตัวมันทำลายตัวมัน เอาตัวจิตทำลายตัวจิต แล้วตัวจิตมันอยู่ที่ไหน ตัวจิตคือตัวความรู้สึก จิตถ้ามันสงบเข้ามานะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันจะเห็นตัวมัน แล้วตัวจิตเห็นใหม่ แล้วตัวจิตย้อนกลับมา ย้อนกลับมา ย้อนกลับมา ให้เป็นมรรคญาณ มรรคญาณย้อนกลับเข้าไปทำลาย ตั้งแต่โสดาบัน สกิทาคา อนาคาขึ้นไป

โสดาบัน โสดาบันคือการพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เห็นใหม่ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่กาย นี่สิ่งที่เห็นคือสังขารความจริง มันปล่อยวางได้ พอปล่อยวางได้ สิ่งที่กำลังเดินต่อไป ยกขึ้นไป จิตนี้ต้องยกขึ้นไป ถ้ามันพิจารณากาย ต้องกายช้ำ กายนอก กายใน กายในกาย ถ้าเป็นปริยัติเขาบอกว่ากรรมฐานชอบพูดโวหาร มันเป็นอย่างนี้จริงๆ มันไม่ใช่โวหาร กายนอก กายนอกเห็นใหม่ กายนอกเนี่ยเราเห็นเพศตรงข้ามกายนอกใหม่ละ มันเป็นวิปัสสนาใหม่ ถ้าเห็นไปรักเขาทำไม เนี่ยกายนอก

แต่ถ้ามันเป็นวิปัสสนาเห็นใหม่ กายนอก กายนอกมันเป็นอะไร กายนอกสิ่งนั้นมันสิ่งที่ว่าถ้าเป็นสมาธิขึ้นมาเนี่ย มันเป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะเพราะอะไร เพราะมันแปรสภาพ มันย้อนกลับเข้ามาถึงตัวเรา กายนอก กายใน กายในกาย เพราะมันทั้งกายเป็นขั้นตอนเข้าไป เนี่ยทั้งกายนอก จิตกับกายไม่ใช่อันเดียวกัน มันอยู่ด้วยกันแต่ไม่เป็นอันเดียวกัน เพราะจิตมันเห็นกาย พอจิตมันเห็นกาย มันวิปัสสนาไป มันก็ปล่อยกาย เนี่ยปล่อยกายเข้ามา กายใน ถ้าจิตเห็นกายช้ำเข้าไปเนี่ย นั่นนะสกิทาเพราะอะไร เพราะมันทั้งกายนอก

ภายนอกเห็นไหม วิปัสสนาไป เห็นสัจจะความจริง มันแปรสภาพตลอดเวลา มันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งที่เป็นทุกข์เป็นอนัตตา พอเป็นอนัตตามันปล่อยพับ! ปล่อยพับ! จิตเป็นอิสระขึ้นมา โสคาบัน! พิจารณาเข้าไป ภายในเห็นไหม ภายในมันเป็นอุปาทาน อุปาทานมันยึด ยึดระหว่างกายกับจิตมันยึดกัน ถ้าวิปัสสนาไปเห็นไหม แยกออกจากกัน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต แยกออกจากกันโดยธรรมชาติเลย โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง โลกนี้ราบหมด จิตนี้ปล่อยหมดเลย สัจจะชัดชัด ชัด ชัด ชัดตลอดไป

แล้วย้อนกลับเข้าไป ภายในเป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะ เพราะอะไร เพราะจิตมันเห็นสัจจะความจริง มันเป็นธรรม นี่โดยข้อเท็จจริงเห็นไหม คนถ้าไม่มีชีวิตเก็บไว้ร่างกายทิ้งไว้จะเน่า ไว้วันสองวันมันจะเน่า มันจะเสียหาย นี่เพราะอะไร เพราะไม่มีไออุ่น ไม่มีจิตเป็นเจ้าของ ขณะที่เรามีชีวิตอยู่ เรามีไออุ่นเรามีพลังงาน พลังงานนี้รักษาร่างกายนี้ไว้ เนี่ยรักษาไว้ก็เป็นเรา จิตก็หลงว่าเป็นสมบัติของมัน มันยึดของมันเห็นไหม แต่พอจิตมันสงบเข้ามาสงบเข้ามา มันสงบแล้วมันเห็นธรรม

ธรรมคืออะไร ธรรมคือสิ่งที่จิตมันวิปัสสนาไป มันเห็นสภาวะกาย มันเป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร เพราะจิตมันสงบเข้ามา มันมีฐานของมัน มันออกมาทำงาน เพราะกายกับจิตมันไม่ใช่อันเดียวกัน มันแยกออกจากกันได้ คุณิ เวลาเรานอนฝันใช่ไหม ทำไมฝันออกไปข้างนอกได้ละ ถ้าจิตมันเข้ามา ฝันนะ ฝันไม่ใช่วิปัสสนา วิปัสสนาเนี่ยพอจิตมันสงบเข้ามา มันแยกออกไป มันเป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร อสุภะเพราะมันเป็นธรรม มันเป็นมรรคญาณ

อสุภะ มันแยกเป็นอสุภะ เพราะสิ่งนี้เป็นอสุภะ แต่จิตเป็นอสุภะไป สุกะ อสุภะ สุกะคือความพอใจของจิต มันเป็นความพอใจของมัน แต่เป็นอสุภะมันก็ผลักไส มันผลักไส มันโต้แย้ง มันไม่ต้องการ สิ่งที่ต้องการ คุณิ ถ้าอาหารเราประณีตเราอยากกินไหม ถ้าอาหารมันเสีย อาหารขำเราอยากกินไหม เราก็ไม่อยากจะกินเห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน สุกะ อสุภะ ผิดทั้งหมด! มันไม่เป็นมัชฌิมา มันไม่เป็นกลาง เป็นสุภะ เราก็ไปชอบมัน เป็นอสุภะ เราก็ปฏิเสธมัน

สิ่งที่ปฏิเสธเห็นใหม่ เนี่ยสิ่งที่มันปฏิเสธจากภายใน ถ้ามันเห็นสภาวะของมัน มันจะ หดตัวเข้ามา จิตมันจะหดตัวเข้ามา หดตัวเข้ามา หดตัวจนเป็นอิสรภาพของมันเห็นใหม่ เนี่ย มันมาจากกันที่ตัวจิต ตัวจิตต่างหากที่ไปยึด กายนอก กายใน กายในกาย สลัดทิ้งหมดเลย สลัดทิ้งหมด ไม่เป็นไร จิตมันพ่นออกไป พ่นออกไป มันไม่พ่นออกไปไหนเพราะมันเป็น ภพ มันเป็นตัวภวาสวะ มันเป็นที่ละเอียดอ่อนมาก การจะเข้าไปหาต้นข้าวของอวิชา อวิชา เนี่ยตัวภพเฉยๆ มันเป็นอย่างไรมันเป็นอย่างไร เนี่ยสิ่งที่เข้าไป

เรามีการศึกษานะ ถ้าเราไม่ได้ทำวิทยานิพนธ์ เราไม่ได้ทำความรู้จักของเรา มา ความรู้เราจะมีไหม ความรู้เราไม่มีหรอก แต่โลกเขาทำกันได้ โลกเขาจ้างวานกันได้ โลกเขา หลีกเลี้ยงกันได้ แต่ถ้าเป็นธรรมเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้เลย ถ้าจิตมันไม่รู้จริงของมัน มัน จะคายตัวมันเองไม่ได้ จิตมันต้องรู้จริงของมัน มันถึงคายตัวมันเองได้ ถ้าจิตมันคายตัวมันเองได้ แล้วจิตมันจะเกิดอีกไหม จิตที่มันต้องเกิดอีกเพราะจิตมันโง่ เพราะจิตมันไม่เข้าใจ ของมัน

มันถึงต้องเกิดอีกเพราะมีอวิชา เนี่ยปล่อยกายทั้งหมดเข้ามาแล้ว มันตัวมันเป็นตัว อวิชา จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส แล้วจิตที่ส่องใสมันจะรู้ตัวมันเองได้อย่างไร อะไรมันส่องใส ส่องใสมันเกิดจากไหน ส่องใส อะไรมันส่องใส คุณี เรามีการ กระทบกันเห็นใหม่ เราจะรู้ว่าสิ่งนั้นมีหรือไม่มีใช่ไหม แล้วตัวมันเอง มันต้องรู้จักตัวมันเอง เห็นใหม่ คุณธรรมะดี ธรรมะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้ามาที่ละเอียดๆ คำว่า ละเอียดๆ มันละเอียดที่สัญญา มันละเอียดที่คำพูดว่าละเอียดๆ ละเอียดๆ สร้างให้มันละเอียด เฉยๆ

แต่มันไม่เห็นความจริง ถ้าความจริง มันละเอียดอย่างไร ถ้ามันละเอียดอย่างไร มันจะ รู้จริงของมัน ถ้ามันรู้จริงของมัน มันจะย้อนกลับเข้ามาอย่างไร ตัวมันเองเห็นใหม่ ตัวมันเอง มันต้องกลับไปหาตัวมันเอง ตัวอวิชาเนี่ย แล้วมันจะย้อนกลับไปทำลายตัวมันเอง สิ่งที่มีมัน ทำลาย ทำลายด้วยมรรคญาณนะ แต่ถ้าเป็นทางโลกทำไม่ได้ ถ้าเป็นโลกนะ มันจะสงวน รักษา สิ่งที่สงวนรักษา มันก็บอกว่า มันไม่มี มันจะหลบหลีกๆ อยู่ตลอด ว่าสิ่งนี้พ่นแล้ว พ่นแล้ว ไม่มีหรอกกิเลสไม่มี ก็ตัวที่มันพูดนั้น มันไม่มีแล้วมันพูดได้อย่างไร

ถ้าไม่มีอะไรพูดออกมา ไม่มีแล้วฐานที่ตั้งอยู่ที่ไหน ฐานที่ตั้งของใจมันอยู่ที่ไหน ฐานที่ตั้งของใจอยู่ที่มันเนี่ย แล้วอยู่ที่มันแล้วจะย้อนกลับไปทำลายมัน ได้อย่างไรเห็นใหม่ เนี่ยถ้าคิดโดยวิทยาศาสตร์ คิดโดยโลกเป็นไปไม่ได้เลย แต่ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาได้ละ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายมันมาแล้ว ทำลายอวิชชามาแล้ว ทำลายผู้รู้ ทำลายผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เจอพุทธะที่ไหนต้องฆ่าพุทธะก่อน พุทธะคือผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบานเห็นใหม่ คูสิมันเกิดมาจากไหน

เกิดมาเป็นคน วิญญาณปฏิสนธิมันเกิดมาจากไหน แล้วถ้ามันเข้าไป เข้าไปทำลายอย่างไร มันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปนะ มันต้องมีมรรคญาณ มีปัญญา มีธรรมะ มีธรรมจักร จักรอันนี้มันจะหมุนเข้าไป มันทำความสะอาดของใจเข้าไปเรื่อยๆ เรื่อยๆ เรื่อยๆ จนถึงที่สุดนะ ถึงสมคุดแล้วมันจะขาด ขาด ขาด คำว่าขาดคือกิเลสมันตาย พอกิเลสมันตาย จิตมันก็ปล่อย มันก็อิสระเข้ามา อิสระเข้ามา อิสระเข้ามาจนถึงตัวมันเอง ตัวมันเองคือตัวจิต นี่คือตัวพญามาร เห็นใหม่มารในบุคคลาธิษฐาน ในพระไตรปิฎกเห็นใหม่ มารนี่คือตกบอกว่า พระพุทธเจ้าจะพ้นไป จากมาร

นางตัณหา นางอรดีเห็นใหม่ ลูกสาวบอกว่าไม่เป็นไร เดี่ยวจะไปจัดการให้ คูสิ นางตัณหาความโลภ ความโกรธ ความหลงเนี่ย มันยังหยาบๆ เลย แล้วพอมันนะ แล้วพอมันอยู่ที่ไหน เราไปดูบุคคลาธิษฐาน เราไปดูแต่ภาพวาด เราไปดูแต่ข้างนอกว่าสิ่งนั้นคืออวิชา สิ่งนั้นคืออวิชาแล้วตัวมันนะ ก็ความรู้สึกเรา ก็สิ่งที่พาเกิดพาดตายเนี่ย เพราะอะไร เพราะพระอนาคาไปเกิดบนพรหมนะ สิ่งที่ไม่เกิดบนพรหมเพราะมันยังมีภพอยู่ มันยังมีความรู้สึกอยู่ สิ่งอันนี้มันมีความละเอียดขนาดไหน มันก็มีความรู้สึก แล้วความรู้สึกที่ละเอียดเนี่ยจะเอาอะไรไปจับมัน

ถ้าจับมันถึงเป็นอรหัตตมรรค อรหัตตมรรคเนี่ย สติปัญญาเนี่ย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ย้อนกลับเข้าไปหาตัวมัน พลังงานที่กลืนกินเข้าไปตัวพลังงานเองนะ พลังงานทุกๆ อย่างเป็นพลังงานที่ส่งออกไปใหม่ แต่พลังงานอย่างนี้ ตัวพลังงานนะกลับไปทำลายตัวพลังงานเนี่ย มันไม่มีการกระทบ อรหัตตมรรคนี้ละเอียดอ่อนมาก สิ่งทีละเอียดอ่อนนะถึงเป็นจุดเป็นต่อมขนาดไหน มีความรู้สึกมีเจ้าของแค่ไหนนั่นยังไปเกิดบนอนาคา ยังไปเกิดอยู่ สิ่งที่เกิดอยู่เห็น

ใหม่ มันก็ยังไม่สิ้นไปจากกิเลส ถ้าเข้ามาถึงที่สิ้นจากกิเลส มันจะเข้าไปกลืนตัวเข้าไป แล้วทำลายตัวมันเอง

สิ่งที่ทำลายตัวมันเองเห็นใหม่ พอทำลายตัวมันเองเนี่ยมรรคญาณ เนี่ยอรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นิพพาน ๑ เห็นใหม่ เราว่านิพพาน ๑ ก็มีอยู่ มันเป็นบุคลิกลาภฐาน มันเป็นสมมุติขึ้นมาให้สื่อความหมายกันทั้งนั้น ถึงที่สุดแล้วไม่มี ทำลายหมดเลย ทำลายแล้วอะไรไปเกิด สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ อนุปาติเสสนิพพานคือพระอรหันต์ที่สิ้นชีวิตแล้ว สิ่งที่มีอยู่คือเศษส่วน คือสิ่งที่เป็นประโยชน์กับโลก

ถ้าเป็นประโยชน์นั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ๔๕ ปี เพื่อประโยชน์กับโลกเห็นใหม่ รื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ ประารถนามาจะรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ รื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ไปแล้วสัตว์เป็นผู้ข้อง สัตตะคือสัตว์โลก สัตว์โลกคือสัตว์ที่มีหัวใจ แล้วมันชำระนี่ออกไปเห็นใหม่ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เราเกิดมาในพุทธศาสนา ถึงไม่เสียหายเกิดใจ ไม่มี ไม่มีศาสนาใด ไม่มีวิธีการใดจะให้จิตนี้พ้นเป็นอิสระขึ้นมาได้ เว้นไว้แต่พุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณมาแล้ว รื้อกันมาหมดแล้วไม่มี

แต่ทางวิทยาศาสตร์เห็นใหม่ รื้อกันกันไป ทำกันไป ทำกันไปประสาโลกๆ แล้วเอาโลกเป็นใหญ่ ถ้าเอาโลกเป็นใหญ่นะ เราศึกษามาขนาดไหนก็ไม่ทัน แล้วถ้าเขาเอาโลก โลกคืออะไร โลกคือมายา โลกคือการเอาวัดเอาเปรียบ โลกคือผลประโยชน์ แต่ถ้าเป็นธรรมนะ ธรรมมีการเสียดละ เสียดละตั้งแต่หัวใจ หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ ไม่ประารถนาสิ่งใดๆ เลย อานนท์! ไม่มีกำมือในเรา ไม่มีควมลับความซ่อนเร้นในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แบบตลอดเลย เพียงแต่ว่าพวกเราเข้าไม่ถึง เพราะพวกเราขยับเกินไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อสัตว์ขันธ์สัตว์เห็นใหม่ ต้องเสียดละ คุณอำนาจวาสนา คุณอำนาจวาสนาว่าพวกมันรู้เรื่องใหม่ เราพูดเรื่องหนึ่ง คนฟังเข้าใจอีกเรื่องหนึ่งเห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกันเราไปมองศาสนาอื่นที่วัตถุ เราไปมองศาสนาอื่นที่สิ่งต่างๆ แต่ตัวศาสนา คือตัวความรู้สึกนะ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งต่างๆ เป็น

วัตถุ เป็นวัตถุที่อาศัยเท่านั้นนะ เพียงแต่เป็นประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมเพื่อมัน เป็นเปลือกใจ คุณสิบรรจุกัณฑ์ เขาทำเพื่อให้สินค้าเขาขายได้

นี่ก็เหมือนกันบรรจุกัณฑ์เพื่อบรรจุกาศนาไว้ให้เห็นไหม คู่พระไตรปิฎกเห็นไหม หนังสือพระไตรปิฎกเป็นตัวละคร ตัวคู่ก็เป็นตัวคู่ นั่นก็เป็นวัตถุ แต่ถ้าเป็นความจริงละ พระไตรปิฎกทั้งหมดชี้เข้ามาที่ใจ พระไตรปิฎกทั้งหมดชี้เข้ามาที่หัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา หัวใจเราของเราคือตัวนามธรรม ตัวความรู้สึกอย่างนี้ ถ้าแก้ไขอย่างนี้ได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเราเห็นไหม วันนี้วันสำคัญทางศาสนา เรามาเพื่อเคารพบูชาในเรื่องของศาสนา ก็เท่ากับเคารพหัวใจของเรา เพราะว่าพุทธโคคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้รู้ใจ คือความรู้สึกใจ เราเคารพที่นี้แต่เราหากันไม่เจอเห็นไหม เราถึงต้องวนกลับมาใจ

พระออกธุดงค์กันเห็นไหม ออกธุดงค์ไปเพื่อหาใจตัวนี้ ออกธุดงค์ไปอยู่ป่าอยู่เขา เพื่อย้อนกลับมา ทวนกระแสกลับมา นี่เหมือนกันวันสำคัญทางศาสนา ตัวศาสนาคือหัวใจ เรานะ ถ้าหัวใจของเรา พุทธโคคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราได้กระทำแล้วเราจะไม่ต้องมาเกิดอีก เราจะไม่ต้องทุกข์อีก ถ้าเกิดอีกก็ต้องทุกข์อีก มีการเกิดที่ไหนก็มีการทุกข์ที่นั่น แล้วถ้ามีการชำระสะสาง ถ้าไม่ชำระสะสาง มันเป็นการตะแบง มันเป็นการเอาสี่ข้างเข้าดูว่าได้ชำระสะสางแล้ว

มันพูดโดยกิเลส แต่มันยังต้องเกิดต้องตาย มันยังมีอยู่ เพียงแต่ยังปฏิเสธโดยความรู้สึก แต่ถ้าเป็นความจริงนะ ไม่ต้องปฏิเสธ ไม่ต้องทำอะไร มันเป็นสันทิฎฐิโก มันรู้เองเห็นเอง แต่ถ้าไม่จริงนะ มันพูดแต่ปาก แต่หัวใจมันเศร้าหมอง หัวใจมันฝังใจว่าสิ่งนี้คาใจเราอยู่ สิ่งนี้มันโกหกเราไม่ได้หรอก ความจริงความรู้สึกของเราเอง มันจะรู้เอง มันจะเข้าใจของมันเอง เป็นประโยชน์กับเรานะ ถ้าเราเชื่อตรงกับเรา เชื่อตรงกับศาสนา แล้วเราจะไม่เป็นเหยื่อของกิเลส เอวัง